

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Glasiło sindikatov Slovenije izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. — Odgovorni urednik France Boštjančič. — Tisk Casopisno-založniškega podjetja »Slovenski poročevalca« v Ljubljani. — Naslov uredništva in uprave Ljubljana, Cufarjeva ulica 1 — Dom sindikatov. Telefon uredništva in uprave 32-031, uredništvo 32-538, uprava 30-046. Poštni predal 284. — Račun pri Mestni hranilnici v Ljubljani 601-606-1-221. List izhaja vsak petek. — Rokopisov ne vračamo. — Mesečna naročnina 40 din, četrletna 120 din, polletna 240 din, celoletna 480 din; posamezna številka 10 din

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

ST. 32 / 3. AVGUSTA 1956 / LETO XV. / CENA 10 DIN

ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH JE IN NAJ BO

ODSEV STVARNOSTI

Zapiski s tretjega zasedanja predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo

Poleg poročila tajnika Republiškega sveta tovarniša Borca o delu tajništva za čas od zadnjega zasedanja predsedstva in pregled izvršenih sklepov, so bila obravnavana tri vprašanja: 1) Osnutek zakona o delovnih razmerjih; 2) sindikalni tisk in položaj »Delavske enotnosti« po sebi, in 3) Poročilo o Društvu prijateljev prirode.

Obetani zakon, ki naj celovito ureja dokaj razdrobljene in v najrazličnejših odredbah, tolačenjih, dopolnitvah in ne vem kaj še razmetane pravice in dolžnosti delavcev in uslužbencev, smo že dolgo pričakovali. Danes je to celotno gradivo urejeno in dano kot osnutek zakona o delovnih razmerjih javnosti v razpravo. Razumljivo je, da so sindikalne organizacije s posebnim zanimanjem sprejele ta osnutek, razumljivo zato, ker bo celovitost zakona, ki utrjuje na osnovi naše gospodarske politične stvarnosti pravice in dolžnosti vseh državljanov v delovnem razmerju, koristil nadaljnji vsestranski rasti naše socialistične ureditve. Zajame naj tudi delavce in uslužbence zavodov in ustanov s samostojnim finansiranjem.

Predsedstvo je v splošni razpravi o predloženem osnutku poudarilo pomembnost zakona. Ugotovilo je, da obstoječe razmere še ne dopuščajo popolne kodifikacije delovnega prava, a da predstavlja predložen osnutek prvi korak k njeni urešitvi. Meni pa, da so že povsem zreli pogoji, da zajame predložen osnutek vse, ki so v delovnem razmerju, razen uslužbencev državne uprave. Kajti ne bi bilo prav, če bi posebej urejali delovna razmerja za tiste, ki vrše prav tako družbeno koristno delo kot delavci in uslužbenci v proizvodnih podjetjih. Mislimo tu na zdravstvene, prosvetne delavce, skratka tiste, ki so zaposleni v takozvanih zavodih ali ustanovah s samostojnim finansiranjem. Danes je že vsakomur jasno, da je delo zdravstvenega, prosvetnega ali kulturnega delavca prav tako proizvodno, in to visoko proizvodno. Vzemimo le primer zdravstvenika, ki vrača zdravje obolelemu, ali šolnika, ki prapravlja mladi rod za življenje, ali kulturnega delavca, ki posreduje državljanom duhovne potrebe. Seveda bi bilo potrebno, če se usvojijo to stališče, vkladiti in dopolniti osnutek, ki je sedaj prirejen le za delavce in uslužbence družbenih gospodarskih

podjetij, skladno z njimi tudi za tiste, ki so zaposleni v družinskih podjetjih ali pri privatnikih.

Togost zakona bi bila škodljiva

Predsedstvo se je tudi del časa zadržalo na sledečem vprašanju: Ali lahko pravice, ki jih daje zakon, določen kolektiv s posebnimi predpisi omeji in obratno, ali jih lahko s posebnimi svojimi predpisi razširi? Nastane torej vprašanje, ali naj bodo določila zakona dokončna, ali lahko gospodarske organizacije s svojimi pravili ali predpisi tudi po svoje nekaj urejajo.

V daljši razpravi se je izluščilo naslednje stališče. Zakon o delovnih razmerjih mora biti dovolj prožen, da dopušča gospodarskim organizacijam določeno svobodno pot za razvoj socialističnih odnosov. Zato naj ne utrjuje dokončno vseh normskih določil, pravic in dolžnosti. Vsebuje naj splošne določbe, ki naj bodo le okvir, v katerem je dovolj prostora za nadaljnje

gibanje. To pomeni, da zakon ne sme omejevati in hrometi pobude delavskega in družbenega upravljanja in s tem smotrne rasti socialističnih odnosov. Razumljivo je, da predloženi osnutek to misel vsebuje. Vsebuje pa tu in tam le preveč trdno postavljene določbe, ki bi kaj kmalu postale resna prepreka.

Razprava o osnutku naj zajame čimširši krog delavcev

Po splošni razpravi je predsedstvo obravnavalo osnutek zakona o delovnih razmerjih po členih in dalo svoje pripombe. Pri tem se je oslonilo na poročilo posebne komisije, ki je podrobno proučila osnutek in seveda tudi na pripombe mnogih sindikalnih organizacij, ki so osnutek že proučevale.

Vse pripombe in stališča je predsedstvo sklenilo poslati Centralnemu svetu v proučitev.

Razprava o osnutku tega izredno pomembnega zakona pa s tem še ni končana. Republiški svet poziva vse svoje organizacije, da pritegnejo čim širši

krog članov k obravnavi osnutka, kajti v sodelovanju čim širšega kroga delavcev in uslužbencev je zagotovilo, da bo zakon kar najboljši.

»Delavska enotnost« se je znašla v kaj neprijetnem položaju

V naslednji točki dnevnega reda je tov. Boštjančič poročal predsedstvu o sindikalnem tisku in sicer o položaju, v katerem se je znašla »Delavska enotnost« ob zamenjavi tiskarne, o položaju sindikalnega tiska v Jugoslaviji in vlogi tovarniškega tiska.

Brez predhodnega obvestila je tiskarna »Ljudske pravice«, zaradi združitve dnevnikov »Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika« v eno časopisno tiskarsko podjetje, odpovedalo tiskanje časopisa. Uredništvo se je tako rekoč preko noči znašlo v neprijetnem položaju. Vodstvo »Slovenskega poročevalca« se sicer trudi, da na čas in v redu tiska naš časopis. Vendar tamkajšnje razmere so takšne, da je predvsem tehnično ureja-

nje lista otežkočeno in je zunanji ugled lista močno znižan. To je vzrok tudi znatnemu odpovedovanju naročnikov. Celotni proračun »Delavske enotnosti«, ki ga je sprejelo predsedstvo, je postal nerealen, ker doslej še nismo uspeli s tiskarino »Slovenskega poročevalca«, da bi nam dali proračune za svoje storitve. Predsedstvo je poročilo sprejelo na znanje in je sklenilo izraziti nezadovoljstvo zaradi postopka z »Delavsko enotnostjo«.

Predsedstvo je tudi izreklo svoje mnenje o jugoslovanskem sindikalnem tisku nasploh. Ta tisk je sila razdrobljen in večkrat tudi dokaj slab, saj obstoječe poleg republiških sindikalnih glasil tudi skoraj pri vseh centralnih odborih posebna strokovna glasila. Predsedstvo smatra, da bi bilo mnogo boljše eno samo osrednje jugoslovansko sindikalno glasilo, ki bi s splošno jugoslovanskega zreliska usmerjalo delo sindikalnih organizacij.

Poleg osrednjega glasila naj bi zaradi jezika obstajala še republiška glasila sindikatov Makedonije in Slovenije, vendar tesno povezana z osrednjim glasilom.

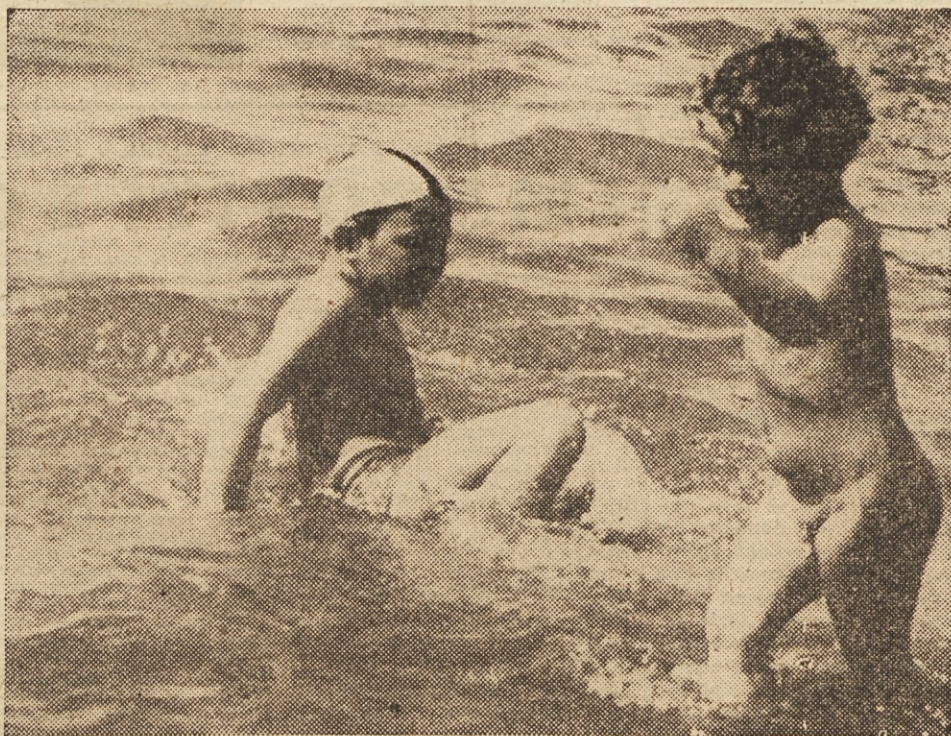
Tovarniški tisk naj bo orožje napredka v kolektivu!

Predsedstvo se je del časa ustavilo tudi pri vprašanju tovarniškega tiska. V Sloveniji izhaja preko 30 tovarniških glasil. Nekateri so prerasli že okvir svoje tovarne, drugi pa so neobogljivi. Ti listi bi bili lahko, posebno v velikih kolektivih, močno orožje napredka v kolektivu. Zal pa tega ni mogoče reči skoro za večino teh listov. Listi so največkrat prepuščeni posameznikom. Niti politične niti družbene organizacije znotraj in zunaj podjetja, kjer ti listi izhajajo, jim ne dajejo dovolj pomoči.

Predsedstvo je zato sklenilo, da so dolžni republiški odbori te liste podpirati in jim pomagati, dalje naroča vsem uredništvom teh listov, da po en izvod svojega lista pošiljajo Republiškemu svetu, ki bo spremljalo rast in svetovalo ob vsakem primeru, da ti listi v resnici postanejo orožje napredka v rokah kolektiva.

Do septembra bo Republiški svet pripravil podrobno analizo tovarniškega tiska in sklical posebno konferenco, posvečeno temu tisku.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Letošnje vreme je čudno muhasto. Kopalci, ki se kopljejev naših rekah, komaj ujamejo kak lep dan. Na našem Jadranu je seveda drugače. Sonce neusmišljeno žge in topla morska voda človeka naravnost osveži. Drznejši kopalci plavajo daleč ven na morje, tiki ob obali, v plitvinah pa so si izbrali svoje mesto naši malčki.

S PLENUMA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

DANAŠNJI ČAS ZAHTeva ČIMVEČ ZNANJA

Boljša proizvodnja

bo zagotovila ustalitev trga, znižanje cen in rast življenjske ravni

Tovariš Tone Sturm, predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Koper, je na plenarni seji sveta, ki je bila v soboto, 28. t. m., poročal o izpolnitvi polletnega plana v koprskem okraju. Njegovo poročilo so še dopolnili člani plenuma s podatki o izpolnjevanju plana v občinah, in sicer v posameznih večjih in manjših podjetjih. Razprava, ali boljše rečeno analiza o izpolnitvi plana okraja, občin in podjetij, je temeljila na ugotovitvah, kakšen odnos so imela vodstva podjetij do proizvodnje, do izpolnjevanja plana in preusmeritve gospodarstva in kakšne uspehe so dosegli ponekod v minulih mesecih ter kaj bi morali storiti, da bi dosledneje uresničevali načela sedanjega gospodarskega razvoja.

Podatki o gibanju proizvodnje v minulem polletju, ali boljše rečeno, v prvih petih mesecih (večina izrečenih podatkov, tako za okraj kot za občine, razen za obč. no. Piran, je upoštevala proizvodnjo v prvih petih mesecih) kažejo, da je industrija na območju koprskega okraja izpolnila plan s 24 odstotki. Če upoštevamo prodano, vendar še neplačano blago, pa je industrija izpolnila plan s 30 odstotki. To pomeni, da se je gibala proizvodnja v prvem polletju na ravni republiškega povprečja. Ugotovitev, da je treba v naslednjih mesecih izpolniti še 70 odstotkov letnega plana, terja posebno veliko zavzetost za delo in terja odstranitev tistih slabosti, ki so doslej kakorkoli vplvale na nižjo izpolnitev plana, kot bi jo lahko dosegli.

Razen že splošno znanih težav, kot pomanjkanje električne energije, kreditov itd., je na omenjeno izpolnitev plana v koprskem okraju vplivala tudi vrsta slabosti. In prav o teh slabostih znotraj kolektivov so člani plenuma veliko razpravljali z namenom, da koristijo gospodarskemu napredku in opozore člane sindikalnih organizacij, kaj naj store za kar najdoslednejše uresničevanje načel sedanjega gospodarskega razvoja.

Na plenumu je bilo rečeno,

(Nadaljevanje s 1. strani)

Društvo prijateljev prirode naj se pripravi za ustanovni občni zbor

Predsedstvo je poslušalo tudi poročilo o stanju Društva prijateljev prirode. Razdelilo je sredstva v višini 24 milijonov dinarjev na okrajna društva prijateljev prirode. Ta sredstva je za organizacijo izletišč, tabornišč, opremo počitniških domov dala na razpolago Zveza, Republika in okraji.

Predsedstvo je naročilo republiškemu iniciativnemu odboru, da čimprej izdela pravila društva. Pri tem je priporočila, naj bi v kolektivih obstajale družinske društva prijateljev prirode v občinah in okrajih. Članarina naj bi bila posamična in sicer za člane kolektiva po 5 dinarjev mesečno, za njegove svojce pa 2 dinarja. Vsa organizacija društva pa mora sloneti na tem, da svojemu članstvu oskrbi resnične ugodnosti cenene, koristnega in zdravega razvedrila v svojih izletiščih, taborih in počitniških domovih.

da vodstva podjetij skoraj nikjer niso sprejela dovolj resno napovedanih sprememb. Zavoljo tega tudi marsikje niso usmerili vseh svojih sil za izboljšanje organizacije dela, pospeševanje storilnosti, smotrnejšo zaposlitev itd. Marsikje sedaj opravičujejo razmeroma slabo izpolnitev polletnega plana s poznim izidom zveznega, republiškega, okrajnega in občinskih družbenih planov, tarnajo nad predpis, češ ta in ta predpis nas bo prizadel, spremeniti ga je treba, drugače bo podjetje zašlo v hude finančne težave. Po sprejemu družbenih planov so marsikje čakali na spremembe posameznih instrumentov, da bi laže »dihali«, ali boljše rečeno, gospodarili po starem.

Vodstva podjetij so ob teh »opravičilih« spregledala, da instrumenti družbenih planov izražajo le že pred mesec napovedani smisel gospodarskega razvoja. Spregledali so, da družbeni plani v bistvu določajo le takšno ali drugačno porazdelitev sredstev med zvezo, republiko, okrajem, občino in podjetjem. Uzakonjuje le vse tiste stvari, izrečene že lani v jeseni in letos spomladi, ki bi kakorkoli vplivale na povišanje proizvodnje, ustalitev trga in s tem na postopno rast življenjske ravni delovnih ljudi.

Prav zato, ker so v gospodarskih organizacijah spregledali vse naštet, si niso dovolj prizadevali izkoristiti vseh notranjih rezerv za povečanje storilnosti za rast proizvodnje. Člani plenuma so opozorili na nekatere stvari, ki bi lahko pospešile rast proizvodnje. Lani je na primer delalo v gospodarstvu na področju koprskega okraja 22,2 odstotka delavcev v normi in akordu. Letos pa jih dela po normi šele 25,2 odstotka. V kmetijstvu delavci sploh ne delajo po učinku. Najbolj občuten porast dela po učinku je opaziti v gradbeništvu, kjer je lani delalo 35%, letos pa dela po učinku 56% delavcev. V številnih podjetjih so letos zaposlili precej več delavcev in uslužbencev. V piranski občini je realizacija proizvodnje za 11% večja kot lani, zaposlili so za 31% več delavcev, plače pa so porasle za 46%. Razmerje med realizacijo proizvodnje, številom zaposlenih in izplačanimi plačami je skorajda enako tudi v nekaterih drugih občinah.

Če nikjer drugje, je samo v tem del skritih rezerv za povečanje proizvodnje, za ugodnejšo izpolnitev plana. Seveda so možnosti tudi drugje, na pri-

mer v vzpodbudnejšem načinu nagrajevanja, varnejšem ravnanju s surovinami, bolj urejenem knjigovodstvu itd.

Razprava na plenumu je pokazala, da so sindikalne organizacije v podjetjih doslej premalo opozarjale vodstva podjetij na vse te slabosti in niso dovolj ostro zahtevale od organov gospodarjenja, naj o njih razpravljajo in potem primerno ukrepajo. Prav zato so člani plenuma sklenili, naj občinski sindikalni sveti takoj, ko bodo zbrani podatki o izpolnitvi planov občin, temeljito razpravljajo, kako se je doslej gibala proizvodnja, cene, zaposlitev delavcev itd. Vzpodbujajo naj vodstva podjetij za analizo delovnih mest, proučevanje procesov dela, za uvajanje premijskega sistema, nagrajevanje po učinku itd. Skratka, sindikalne organizacije, kot organizacije proizvajalcev, naj store karkoli je mogoče za čim uspešnejšo izpolnitev plana v drugem polletju. Prizadevajo naj si, da bi v podjetjih zavel drugačen odnos do proizvodnje, kajti od tega je odvisna ustalitev trga, rast proizvodnje, znižanje cen in hitrejša rast življenjske ravni.

Občinski sindikalni svet v Slovenskih Konjicah je sklical ves sindikalni aktiv. Na sestanku, katerega se je udeležilo 50 odbornikov, so obravnavali osnutek novega zakona o delovnih razmerjih. V trurni plodni razpravi so odborniki dali več svojih predlogov in pripomb k posameznim določilom. Sindikalni svet bo vse te pripombe poslal v nadaljnje reševanje pristojnim sindikalnim organom. L. V.

Seminar v jeseniški železarni. — Sindikalna podružnica jeseniške železarne bo priredila seminar za vse politične aktiviste železarne ter za vse člane centralnega in obratnih delavskih svetov. Seminarja bosta dva in ju bo obiskalo skupno okoli tri sto ljudi.

Ali si med njimi?

Če te od oktobra do začetka junija zanese pot v večernih urah mimo V. državne gimnazije v Ljubljani, jih boš mnogo opazil, ki hitijo z aktovkami pod pazduho v šolsko poslopje. To so ljudje, ki razen službe obiskujejo večerno gimnazijo. Ti niso živeli v takih razmerah, da bi se mogli šolati. Sedaj pa vidijo, da sedanjost zahteva od njih čimveč šolske izobrazbe, čimveč znanja. Med njimi so tudi taki, ki so že dovršili kako strokovno šolo ali pa so se izučili kakke obrti, pa se jim zdi, da so zgrešili poklic in so mnenja, da je še vedno čas posvetiti se učenju in preko njega priti do cilja, do poklica, ki si ga žele. Vsak izmed teh ima različne vzroke za študij in različne cilje.

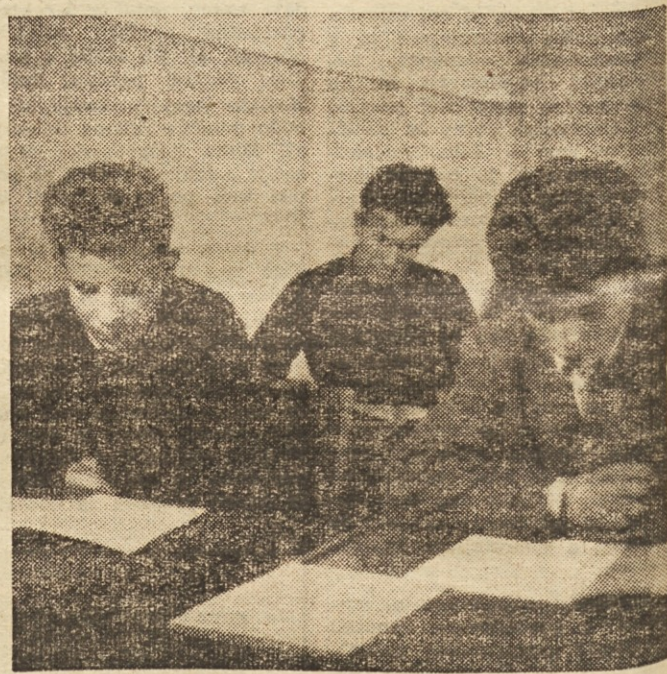
Za nas je najvažnejše, da so to člani naše sindikalne organizacije. Če sindikalna organizacija spremlja člane pri njihovem delu, v borbi za lepšo bodočnost, bi bilo pravilno, da bi se zanimala tudi za tiste, ki poučujejo. Poučevati morajo profesorji, ki jim ni važen

samo čimprejšnji konec šolske ure in honorar, pač pa to, da bodo s svojimi predavanji koristili tistim, ki živujejo za svoj študij, morali donar in čas, ki bi ga morali končani službi porabiti za razvedrilo in počitek.

In še nekaj. Prejšnja leta je večina ob času izpitov dobela študijski dopust. Letos pa podjetja, kjer so v službi, o študijskem dopustu niso hotela nič slišati. Seveda ne velja to za vse. Mnogi pa so morali ob tej priložnosti izrabiti svoj rodni dopust. Tako so bili, kljub temu, da med letom opravljajo dvojno delo, prikrajšani za dopust, ki bi služil razvedrilu in nabiranju novih moči za nadaljnje uspešno delo.

Stvar sindikalne organizacije naj bi v bodoče tudi bila, da pristopi tem ljudem ob času izpitov vsaj nekaj dni študijskega dopusta in tako tudi na ta način podpre izboljšavo svojih članov.

M. J.

OB 20-LETNICI TEKSTILNE STAVKE V KRANJU

ZMAGOVITI BOJ

Leto 1936 je v zgodovini delavskih bojev Slovenije eno najbolj razgibanih. Monarhofašistični režim Stojadinovića je na najbolj premeten način teptal že tako majhne delavske pravice. Delavstvo je zato bilo primorano brati svoje osnovne življenjske pravice. Vladajoči režim bana Natlačenca je v Sloveniji oznanjal »krščansko ljubezen do bližnjega«, da bi razbil enotnost delavskega razreda. Beseda »ne ubijaj« je bila samo geslo, s katerim so hoteli pokoriti malega človeka-delavca. Nilidar pa niso pokazali na kapitaliste, ki so iz dneva v dan nečloveško izkoriščali delovnega človeka, mu izcejalji kri in njemu ter njegovi družini jemali osnovne pravice do življenja. Velik odstotek delavcev je bolehal za tuberkulozo. O tem so pisali delavski pa tudi ostali časopisi, vendar kapitalistov to ni ganilo. Njihova edina skrb je bila, kako izcediti iz delavcevih rok čimveč dobičke.

Takratne sindikalne organizacije so bile pod vplivom različnih političnih strank. Zato tudi niso bile sposobne napraviti odločilnega koraka za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev. Kranj kot središče Gorenjske se je po prvi vojni razvil v močno središče tekstilne industrije. V sedmih tekstilnih

podjetjih je bilo zaposlenih blizu 7000 delavcev, pretežno žensk. Ti delavci so prihajali iz bližnje in daljne okolice. S seboj so prinašali zastarelo miselnost takratnega življenja na vasi, ki se je kazalo v slepi pokorščini do predstojnikov, to je do priseljenih tujih gospodarjev. Slednji so kmečko zaostalost znali izkoristiti za sebe. Težki milijoni so romali v tujino. Delavstvo pa je trpelo. Znano je, da družina svojemu očetu, ki je truden omahnil v smrt, ni mogla plačati niti pogreba, medtem ko je kapitalist dal postaviti kamniti spomenik svojemu poginulemu psu. Tako izčrpano in zaničevano delavstvo je moralo trpeti nad deset let, vse do ustanovitve Ljudske fronte.

Sindikalne organizacije, ki so bile glede na strukturo tedanje družbene ureditve neenotne, so se na poziv Komunistične partije na skupnem sestanku dogovorile za enoten nastop proti tujemu in domačemu kapitalu kakor tudi proti tedanjemu vladajočemu režimu. Njihova osnovna naloga je bila, doseči podpis kolektivne pogodbe, s katero bi bile zajamčene osnovne pravice zaposlenih delavcev. Ti so to ponudbo sprejeli z velikim navdušenjem. Medtem ko so sindikalne organizacije pripravljale predlog kolektivne pogodbe, so komunisti To mline, Papež brata Terana, Zagorci in drugi v tovarnah z živo pričevalno besedo pripravljali delavstvo na spopad za doseglo osnovnih človeških pravic. Vse priprave in grožnje tedanjih političnih strank niso uspeli. Delavci niso odstopili od skupnega boja. Podjetniki so sicer sprejeli predlog kolektivne pogodbe, vendar so se pogajanja med sindikatom Zvezo industrijskega dne 18. avgusta 1936 razbila, ker je Zveza industrijskega zavrnila podpis kolektivne pogodbe.

Kocka je padla. Mera trpljenja je prekipela, tekstilno delavstvo je pod vodstvom Komunistične partije sprejelo boj. Sindikalne organizacije so 23. avgusta organizirale skupno javno zborovanje na dvonosi hotelu »Stara Pošta«. Podjetniki in inozemski magnati si nikakor niso mogli predstavljati, da bo izkoriščani delovni človek, ki je nad deset let poravnal krivili hrbet in jim s svojimi žulji doprinesel ogromne dobičke, zmogel tako enotnega nastopa in odpora. Na dan 23. avgusta so tekstilni delavci sklenili sprejeti borbo, ki jim je bila vsiljena. Ob napovedani uri so zapustili stroje in odšli skupno na povorko na zborovanje. Zastopniki posameznih organizacij so na zborovanju govorili o poteku pogajanj kakor tudi, da si bo delavstvo priborilo svoje pravice, če bo enotno.

Drugi dan, 24. avgusta ob 14. uri popoldan, so tovarniške sirene na-

Praznovali smo 22. julij

IZ SLAVNIH DNI ZASAVSKIH REVIRJEV

ZAGORSKI PRAZNIK

Ob spomeniku

Majhna, suhljata, od sonca zagorena lic je hitela Mlakarjeva mama v dolino. Crna ruta ji je pokrivala gube na obrazu. Ljudje, ki so jo srečavali, so se čudili. Kam neki gre danes, saj je vendar nedelja? Mlakarjeva mama pa je tiha in mirna, globoko zamisljena neenakomerno stopala tik ob robu ceste in gledala predse. Droben pesek na cesti je škrta pod njenimi čevlji. Ni se zmešala za to, saj je v svojem življenju prehodila že toliko poti. Ko je prispela v dolino, se je ozrla na hrib nad vasjo, kjer stoji veličasten spomenik padlim za svobodo. Kadar je kdo rekel »so padli za ljudsko revolucijo«, teh besedi ni razumela. »Padli so za svobodo«, je zmeraj rekla. Ta spomenik je bil postavljen mnogim, mnogim, ki so padli za veliko stvar. Tudi njenemu sinu v spomin je postavljen. S silo mladega dekleta se je poglala v hrib k spomeniku. Ko se mu je približala, ji je zadrtelo srce, zastal ji je dih. To je spomenik njenemu sinu. Visoko je dvignila utrujeno glavo, da je pogledala vrh spomenika. V svoji žalosti je postala nenadoma ponosna na veliko delo, ki ga je opravil njen sin. Spomnila se je sinove mladosti, ko je še kot brezskrben otrok tekal za živino po pašnikih Bloške planote in kdaj pa kdaj na skrivaj prinesel domov jajca te ali one ptice. Bil je razposajen in nagajiv, a dober. Nekega dne je rekel: »Mama, jaz moram iti!« »Kam?« »V partizane. Tja, kjer se že drugi bore za nas vse. Grem pomagat.«

Le dvakrat se je potem še vrnil domov. In potem? Sporočili so ji, da je padel. Padel? Kaj je to? Da, omahnil je v neenaki borbi. Kdo ga je zadel, tega Mlakarjeva mama ni vedela. Vedela je le to, da so se proti njemu borili vsi, prav vsi. Nemci, Italijani, četniki, belogardisti in ustaši. Da, njen sin se je boril za pravično stvar — za svobodo. Slišala je o njegovem junaštvu, čeprav ji ni tega sam pripovedoval, ki je dvakrat prišel domov. Bil je skromen in nikdar se ni hvalil.

Se dolgo potem ko so drugi ljudje že odšli, je Mlakarjeva mama še stala ob spomeniku in se pogovarjala s svojim sinom.

Ivan Skerbec.

V Rušah in okolici

Petnajsto obletnico Dneva vstaje so prebivalci partizanskih Ruš in bližnjih vasi dostojno proslavili. Osrednja proslava je bila tudi letos v Rušah.

V soboto ob 12. uri je bil zbor borcev in pripadnikov predvojske vzgoje, ki so v treh patroljah

odšli preko Lobnice in Smolnika na Sumik, od tam pa k poslednjemu bojišču pohorskega bataljona — Trem žebliem. Isti dan ob 10.30 uri je bila krajša komemorativna svečanost s polaganjem vencev pri spomeniku padlim borcev in žrtev fašističnega terorja. Ob 20. uri pa je bila v domu TD »Partizan« slavnostna akademija z izbranim kulturnoprosvetnim sporedom. Na sam praznik Dneva vstaje je ob peti uri zjutraj izpred spomenika padlih odpeljal avtomobil s svojci vseh tistih padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki se v patrolji niso mogli udeležiti pohoda na mesto poslednjega bojišča. Na posebno komemorativno proslavo, ki je bila v nedeljo dopoldne pri Treh žeblih in kamor so prišle patrulje z vseh strani Pohorja, so bili prepeljeni preko Oplotnice.

Kakor v Rušah, so kljub slabemu vremenu lepo uspeli tudi proslave v Bistrici, Lovrencu, Selnici, Fali in v nekaterih drugih krajih. Se posebej lepo je uspela slav. akademija v Bistrici pri Rušah, ki jo je pripravil vaški odbor SZDL. V pestrem dvehurnem programu je nastopila mladina v režiji tov. Anke Cebul z igro enodejanko »Srečanje v Gorah« in recitacijami, citraši pod vodstvom tov. Mohorkove so izvajali vrsto narodnih pesmi, nastopili pa so tudi pri občinstvu priljubljeni pevci domačega pevskega zbora.

G. G.

V Slovenskih Konjicah

Za praznik Dneva vstaje je krajevni odbor Zveze borcev skupaj z vodstvom železniške postaje v Slovenskih Konjicah odkril spominsko ploščo dvema železničarjema, ki sta bila pred vojno zaposlena, med okupacijo pa aretirana in nato 27. decembra 1941 v Mariboru kot talca ustreljena. — Prvi, Franc Tratnik, je bil šef postaje, drugi, Julij Hunič, pa prometnik. Plošča je vzidana v poslopju konjske železniške postaje.

L. V.

V Prekmurju

Kakor vsako leto, tako so tudi letos po vsem Pomurju svečano proslavili 22. julij — dan vstaje. Večer prej so zagoreli številni kresovi na vseh višjih gričih. V Murski Soboti so imeli lepo kulturno akademijo in svečano sejo občinskega vodstva Zveze borcev.

V Ljutomeru je bila na Dan vstaje parada obveznikov predvojske vzgoje in strelsko tekmovanje.

Pri Vidmu ob Ščavnici so ob prazniku vstaje odkrili spomenik žrtvam nacizma.

Spominsko ploščo so ta dan odkrili tudi na Murščaku blizu Radence.

Franc Senjur.

Zagorje bo slavilo 9. avgusta svoj vsakoletni praznik NOB. Tega dne leta 1941 so napadli zagorski partizani v sestavi 1. Revirske čete nemško žandarmerijo v Toplicah pri Zagorju.

Napad je izvedla četa komandirja Cirila Groznika in polikomisarja Lojzeta Hohkrauta, enega izmed prvih organizatorjev uporniškega gibanja v Zasavju.

I. Revirska četa je všla v srca Zagorjanov in ostalih Zasavcev pogum in jim je bila dokaz, da so partizani močni, ker se upajo napadati celo do zob oborožene Nemce v njihovih utrjenih postojankah.

Napad je močno razburil nemško poveljstvo, zlasti še spričo težjih izgub in zaradi ostalih akcij, ki so jih izvedli tega dne zasavski partizani. Skupina, v kateri je bil partizan Lojze Ribič, je minirala oporni zid v Bevškem grabnu na cesti Zagorje - Trbovlje.

Zaradi tega je postala ta cesta med obema glavnima zasavskima krajema neuporabna in se je kmalu po miniranju primerila Nemcem huda nezgoda. Nemški kamion je naletel na neprehodno cesto in je zdrvel zaradi ruševin v občestni prepadi ter se razbil. Zepred tem so zasavski partizani dne 22. julija 1941 na praznik vstaje minirali tudi zasavsko železniško progo med Trbovljami in Hrastnikom.

Za razgibano delovanje zasavskih partizanov pa naj govori tudi dejstvo, da so izvršili še večjo akcijo tudi v noči od 3. na 4. avgust, ko so vdrl v zagorsko rudniško »separacijo« in razstrelili električni motor, ki je dajal rudniku pogonsko silo.

O teh pomembnih zgodovinskih dogodkih so ohranjeni tudi nemški viri in dokumenti, ki izpričujejo potek in razvoj dogodkov.

Nemška državna policija v Celju je sporočila nemškemu komandantu državne varnosti za Spodnjo Štajersko, da se ljudstvo v vsem Zasavju sovražno obnaša

proti nemški okupacijski oblasti. Mnogi ljudje, zlasti komunisti, odhajajo v gozdove. Nemška policija navaja, da je iz povsem verodostojnih strani zvedela, da se zbirajo uporniki v velikem številu po Mrzlici, ki je hribovski kraj na meji Trbovelj, Šentpavla in Hrastnika. Tam da prepevajo angleške in ruske pesmi v slovenskem prevodu. Iz nemškega poročila v juliju leta 1941 — takih sporočil je v arhivu narodnoosvobodilne

delnih muzejev več in različnih datumov — je razvidno, da napovedujejo »banditi« v zasavskih hribovih napade, ki se bodo začeli v najkrajšem času na nemške postojanke. Zato so nemška oblastva zaskrbljena.

Posebno poročilo javlja tudi, da je pobeželo 22. junija leta 1941 72 delavcev komunistov iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika z dela in pomnožilo uporniške vrste v zasavskih gozdovih.

Nemški komandanti v Zasavju naprošajo za okrepitev posameznih žandarmerijskih in drugih oboroženih postaj nemškega okupatorja. Take obupne klice je razpošiljal na vse strani, prosil za pomoč in večje količine municije in orožja komandant žandarmerije Nihleder iz Trbovelj, pa tudi drugi.

Zanimivo je tudi nemško poročilo o zgodovinskih dogodkih dne 9. avgusta 1941 na dan, ki so st ga Zagorjani izbrali za svoj krajevni praznik NOB. Nemški dokument z dne 27. avgusta 1941 — okupatorska posadka v Zasavju je potrebovala precej časa, da se je opomogla od strahu, zbrala potrebne podatke in sporočila o napadu na Zagorje podrobnosti svojim nadrejenim organom. Ta napad se je začel 9. avgusta ob polnih zjutraj, izvedlo ga je po nemškem poročilu »30 oboroženih komunistov«, med njimi pobeželi komunisti Jože Umek, Alojz Ribič in Milan Mrzelj. Po napadu so

Nemci zaprli v Zagorju 50 domačinov, Nemci pa so izvedli aretacije tudi drugod, tako na Polšniku, Zidanem mostu in po drugih krajih Zasavja. Takoj po tem napadu pa so Nemci v Zasavju povečali svoje postojanke in dobili povsod tudi dodatke v policijskih psihi, tako jim je ta napad v začetku avgusta leta 1941 pogljal strah v kri in kosti pred partizani.

Dva tedna po napadu na Zagorje se je maščevala okrutna okupatorska vojska na nečloveški način: 24. in 25. avgusta 1941 so ustrelili več talcev. Nekaj talcev je bilo iz pohorskih krajev zaradi tega, ker so napad na Ribnico na Pohorju izvedli partizani Pohorske čete. Na letaku, ki ga je izdal zaradi ustrahovanja prebivalstva šef nemške civilne uprave, pa sta zapisana tudi dva talca iz zagorske doline, in sicer Branko Rabič, rudar, rojen leta 1922 v Kosvцу pri Zagorju in Leopold Grahek, rudar, bivajoč v Toplicah pri Zagorju, rojen leta 1920, in trboveljski rojak Jože Tovornik, dijak, rojen leta 1920. Istočasno je bila ustreljena tudi študentka, znana aktivistka Slava Klavara iz Maribora ter sekretar celjskega okrožnega komiteja KPS in komandir Celjske partizanske čete Franc Vrnč-Buzdo, rojen 1.1910.

Ti podatki so zabeleženi po nemškem izvirniku, ki je ohranjen med dokumenti Muzeja narodne osvoboditve. V seznamu talcev je tudi »Weber Franz« iz Škofje vas pri Celju in po poklicu gozdar, rojen 17. marca leta 1917. Nemci seveda niso vedeli, da so ustrelili pod tem imenom člana CK KPS Slavka Šlandra, ki je bil ilegalac in je imel ponarejeno legitimacijo na ime Franceta Vebra.

Napad, izveden 9. avgusta na Zagorje, je danes simboličen spomin zagorske občine na narodnoosvobodilni boj, saj je dal takrat mogočen razmah novim podvigom in sabotažam v vsem Zasavju, ki jih tudi streljanje talcev in številne aretacije niso zaustavile.

Jože Zupančič

Proslava Dneva vstaje v Novem mestu

Dan vstaje so svečano proslavili tudi po vsej Dolenjski. Največja prireditev je bila v dolenjski metropolni, kjer je na množičnem zborovanju govoril član občinskega komiteja ZKS Rado Cigoj. Na Dan vstaje pa so na Gornjem vrhu pri Dobriču odkrili spominsko ploščo Jožetu Slaku - Silonu. Nastop pevcev s sodelovanjem godbe iz Trebnja je dvignilo prijetno razpoloženje.

Zveza borcev je v Dobropoljah lepo uredila grobišče 31 padlih partizanov, v nedeljo 22. julija pa so jim tudi odkrili spomenik.

znanile, da se pričena splošna stavka tekstilnega delavstva. Buržoazija (posebno pa zaščitnica kapitala takratna JRZ) je bila v nečloveškem položaju, ker so delavci ostali v tovarnah. Stavkali so poleg strojev in tako povedali vse, mu svetu, da so tovarne, zgrajene na račun delavskih žuljev, njihove. Tako drugi dan, 25. avgusta, so bila na mestni občini pogajanja. Podjetniki so izjavili, da so pripravljeni nadaljevati s pogajanjmi, če delavstvo zapusti tovarne. Sindikalne organizacije so na to pristale, toda stavkajoči niso hoteli o tem nič slišati. Ostali so v tovarnah. Pozivu kranjskega tekstilnega delavstva so se odzvali delavci vseh slovenskih tekstilnih tovarn. Prišel se je najbolj ogorčen boj dveh popolnoma si nasprotujočih sil. Na eni strani kapital s takratnim monarhofašističnim režimom, s podporo žandarjev, na drugi strani pa izčrpano soloroko delavstvo s trdnjo vero v svojo zmago. Ne samo Slovenija tudi stara Jugoslavija, ves svetovni proletarijat je prisluhnil temu odločnemu gibanju slovenskega tekstilnega delavstva. Obenem pa so pričela z intervencijo razna tuja poslanstva. Zahtevali so od reakcionarnega režima, naj tovarne izprazni. Zato je vlada z banom Natlačenom začela sistematično pripravljati načrt za eno najbolj sramotnih akcij, kar jih pozna zgodovina slovenskega naroda. Nobeina grožnja ni pomagala, delavci niso hoteli odstopiti od svojih zahtev. Tudi žandarske

straže okoli tovarn niso preplašile stavkajočih delavcev. Zandarji so dobili pomoč iz vse države, pa tudi vojska je bila v pripravljenosti. Tako je minil avgust in polovica septembra. Delavstvo je ob podpori Partije vztrajalo pri svoji zahtevi in prišel je 16. september.

Ban Natlačen in njegovi najožejši sodalci so dokončno skovali peklenški načrt. Dne 16. septembra ob 4. zjutraj so pripeljali iz Ljubljane posebni vlak ljubljanske policije in poklenih gasilcev. S pomočjo žandarjev je ta organizirana družba v ranli jutranji urah vdrla v kranjske tovarne ter s puškami, bajonetni brancem, pretepanjem in solznim plinom pričela izganjati neoborožene ljudi iz tovarn. Težko je povedati tistemu, kdor ni videl teh do krvi pretepanih žensk, ki so se preko savskega mostu vračale na svoje domove Klorofašistični režim Natlačen je ta dan dokončno odkril svoj pravi obraz. Prav ti ljudje, ki so desetletja govorili in trdili, da so zastopniki slovenskega delovnega človeka, so odvrgli svojo krinko in dokazali, da niso nič drugega kakor samo hlapci tujih in domačih izkoriščevalcev.

S to sramotno akcijo so tudi hoteli zadušiti stavko. Toda delavci so stavkali doma, dokler ni bila podpisana pogodba. Sledili so odpusti najboljših tovarišev. Delavstvo se je kljub temu pod vodstvom Komunistične partije še nadalje bojevalo za izboljšanje osnovnih pravic in se obenem pri-

pravljalo na poslednjo borbo proti najbolj grobi obliki kapitalizma, ki je nastopal pod krinko nemškega nacizma. Prav ti delavci, pretepeni v letu 1936, so leta 1941 pokazali največji patriotizem do svoje domovine. Vključili so se v Osvobodilno fronto. Velika večina teh delavcev je s puško v rokah branila svojo rodno zemljo, trpela in umirala v taboriščih za svobodo, za boljše življenje.

Ob 20. obletnici stavke tekstilnega delavstva se moramo spomniti padlih tovarišev v narodnoosvobodilni borbi. Tomince, Papeža, brata Terana, Zagorja, ki so bili glavni organizatorji stavke. Prav ti tovariši, komunisti so dvignili v kranjskih tovarnah delavsko zavest, odpravili srednjeveško zaostalost ter s tem mnogo pomagali tekstilnemu delavstvu.

Te napisane besede naj bi bile naši mladi generaciji, v poduk povedati jim želimo kako težko borbo smo v takratnem času vodili slovenski delavci za svoje osnovne življenjske pravice. Naj bi mlada generacija spoznala veličino te borbe, da jo bo znala prav ceniti, da bo spoznala kako velikega pomena je pridobitev delavskega samoupravljanja. Nikdar pa ne smemo pozabiti, da je bila Komunistična partija tista, ki je moralno in idejno dvigala delovno ljudstvo v hudem boju proti nekdanjim izkoriščevalcem ter ga s tem usposobila, da je bilo sposobno napisati v naši narodni zgodovini najlepše strani.

J. Pestotnik

ZA OBČINSKI PRAZNIK
ČESTITA VSEMU
PREBIVALSTVU

Papirnica
Količevo

DELAVSKI SVET PODJETJA »SVILANIT« V KAMNIKU ZAHTEVA PRISILNO UPRAVO

DOBRO GOSPODARJENJE JE PLOD PRIZADEVNOSTI VSEGA KOLEKTIVA

Sam sebi sem se zdel onj dan neresen, čeprav so mi ljudje pripovedovali hudo, hudo resne stvari. Venomer sem mrmral tisto, tolikokrat premleto radijsko reklamno vižo:

Kravata ni copata,
ki čisto je pri tleh,
kravata je krog vrata
vsakomur na očeh...

Konca viže se nisem in nisem spomnil. Toda vem, ste že uganili. Obiskal sem podjetje »Svilanit« v Kamniku.

Da, podjetje »Svilanit«, nekadašnje sloveče, donosno podjetje, ki je plačalo precej tisočakov za tole reklamo. Podjetje, ki je poslovalo z nekaj deset milijoni dinarjev na leto, slovelo kot proizvajalec odličnih izdelkov, sedaj pa...

Sedaj pa k temu, za nekatere neresnemu uvodu, nekaj podatkov o položaju podjetja. V »Svilanitu« so računali in še računajo, da bo znašal letos njihov bruto produkt 505.500.000 dinarjev. Če bi hoteli izpolniti plan prodaje, bi morali v prvem četrtletju vnovčiti za 168.500.000 dinarjev raznih svojih izdelkov. V resnici so prodali v prvem četrtletju le za 110.629.209 din. blaga. Vzroki?

Znano je, da se skorajda v vseh tekstilnih tovarnah kopičijo zaloge blaga, ker se je trg umiril, je dokaj dobro založen z blagom in kupci ne hlastajo več po blagu kot pred letom, dvema. Previdnejši so pri nakupu, saj cene blaga postopoma upadajo in tudi zahtevnejši so glede kakovosti blaga.

Tako kot drugod je tudi v »Svilanitu«, seveda z neko izjemo. Po poročilu računovodje je imelo podjetje ob zaključku prvega četrtletja na zalogi 59.204.058 metrov blaga v vrednosti 23.070.348 dinarjev (po lastni ceni). Toda razmere na trgu niso krive, če vodstvo »Svilanita« ni prodalo vsak mesec toliko blaga, kot je računalo, če so se v skladišču kopičile zaloge. Vzroki za slabšo prodajo so razen razmer na trgu tudi v slabši kakovosti nekaterih njihovih izdelkov. Že v prvem četrtletju so namreč kupci po poročilu računovodje vrnili podjetju 8,9% blaga slabše kakovosti, oziroma je moralo podjetje kupcem popustiti pri ceni. In takšnega nekurantnega blaga je v skladišču še sedaj za nekaj milijonov. Kot pravijo, ga bodo vnovčili tako, da bodo iz nekaterih vrst blaga izdelali rute, prtičke itd., ker celih bal ne morejo prodati zaradi tkalskih napak.

Razen tega, da imajo v skladišču precejšnjo zalogo blaga, dobrega in slabega, so »Svilanitu« tudi dolžni kupci. V prvem četrtletju so jim bili dolžni 65.121.967 dinarjev. Seveda je tudi »Svilanit« dolžan precejšnje zneske svojim dobaviteljem (predilnicam), gradbenemu podjetju Slovenija-ceste, Toplovodu, Mestni hranilnici ljubljanski in skupnosti. Podjetje na primer ni v prvem polletju plačalo skupnosti 20.794.320 dinarjev prometnega davka. La-

ni marca si je vodstvo »Svilanita« izposodilo 37 milijonov dinarjev kredita pri Mestni hranilnici ljubljanski z odplačilnim rokom 19 mesecev in 9 odstotnimi obrestmi za gradnjo novega obrata v Perovem. (V dveh poslopijih so kotlarna, tkalnica, barvarna, tiskarna itd.) Obrat še ni povsem dograjen. Mimogrede povedano, v novi zgradbi imajo skladišče brez oken, torej brez naravne ventilacije in ga prezračujejo umetno. Vsake toliko časa razgrinjajo oziroma previjajo blago v balah, da jim ne splesni.

Da, v takšnem položaju je sedaj podjetje »Svilanit«. Zadolženo je, drugi so dolžni njemu, ima nedograjeno tovarniško zgradbo, zaloge kakovostnega in tudi nekakovostnega blaga.

Prav sedaj bi podjetje preklicano potrebovalo reklamo, kakor tisto pred letom, dvema, ki je že marsikomu presedala, da bi se otrslo zalogo. Se bolj pa bi potrebovalo v narodni pesmi opevani »koren-lečen«, ki bi ozdravil »bolnika« in popeljal podjetje na pot donosnejšega gospodarjenja. O, veliko je ljudi, ki so že temu »bolniku« določali diagnoze in ugotavljali vzroke »bolezni«. Preberimo si jih.

Predsednik občinskega ljudskega odbora Kamnik:

»Zdi se mi, da je delavski svet že nekoliko prepozno pristopil k reševanju problema podjetja. (Stari delavski svet. Op. pisca.) Mislim, da bi bile te razprave na mestu že lansko leto ob pričetku gradnje. Če bi se delavski svet takrat zavzel za to vprašanje, ne bi bil danes »Svilanit« v tako kritični situaciji, kakor je. Mislim, da se kolektiv tega stanja tudi zaveda...

Danes kupec išče kvalitetne izdelke in mi kot proizvajalci in kot kupci imamo seve interese, da je blago kvalitetno. Da je prišlo do subjektivnih težav, je vsekakor krivda tehničnega vodstva podjetja. Za nekurantno blago mora nekdo odgovarjati. Sklep delavskega sveta, da se da cela stvar javnemu tožilstvu, je popolnoma umesten. Nujno je, da nekdo odgovarja za nastalo situacijo...

Če frotir trenutno ne gre, naj se podjetje preorientira na izdelavo tistih artiklov, ki so za trg interesantni. Naj se tovarna ravna po trgu in ne trg po tovarni... (Iz zapisnika 3. seje delavskega sveta.)

Tajnik občine:

»Če bi bil kolektiv enoten, se zavedal dolžnosti, kot se zaveda pravic, in ne bi bilo toliko zahrbtnosti in intrigantstva »navzgor« kot »navzdol«, bi bolje gospodarili...« (Iz razgovora s tajnikom občine.)

Direktor Komunalne banke:

»Nepremišljeno zadolževanje za gradnjo... Zakaj ima podjetje tako velike zaloge? Kre-

dit je bil zmanjšan zaradi velikih zalog blaga in surovin. Predlagam, da se zaloge znižajo... Ne strinjam se s tem, da ste začeli z gradnjo, preden ste imeli investicijski kredit. Pri občinah imate še 7 milijonov dinarjev dolga. Vse to danes vpliva na finančno situacijo podjetja...

Podjetje je delalo s tujim denarjem, saj ima za 58 milijonov dinarjev upnikov. Delalo je z državnim denarjem, ker ni pravi čas plačalo prometne, ga davka in zato tudi delavci niso prejeli pravočasno plače. Banka je uvidela, da je treba podjetju pomagati. Vendar do danes še nismo dobili potrebne dokumentacije. Zatevamo garancijo... Banka podjetju lahko poviša kredit, vendar kdo bo garantiral za povišan kredit 50 milijonov dinarjev?

Tudi v komercialni ni vse v redu. Razpošiljala je bale blaga, ki ga je kupec zaradi napak vrnil, drugemu, tretjemu, da, celo petemu kupcu. Namesto poizkusnih vzorcev, dolgih nekaj metrov, delamo »kilometrsko progo...« (Iz razgovora.)

Zaključek:

Upam, dragi bralci, da ste že iz teh nekaj ocen lahko razbrali, da trg in kreditna politika nista kriva, če se je podjetje »Svilanit« znašlo v takšnem položaju, če so izdelovali in še izdelujejo razen veliko dobrega tudi slabo blago, če je podjetje zadolženo itd. Krivda je kar v podjetju samem. In vzroki?

Že iz teh nekaj izjav, izrečenih v razgovorih, in na 3. seji delavskega sveta, ki je bila 12. 6. 1956, lahko, dragi bralci,

Marjanca Jemec: Tkalka

Se do danes podjetje ni poslalo aprilske bilance, čeprav je rok že zdavnaj potekel in bi morala biti v nekaj dnevih končana bilanca za mesec maj. Dokler bruto bilanca ne bo narejena, ni mogoče razpravljati o povečanju kredita... (Iz razgovora in iz zapisnika 3. seje DS dne 12. 6. 1956.)

Računovodja podjetja:

»Septembra smo zaprosili za 123 milijonov dinarjev kredita. Dobili pa smo ga samo 78 milijonov dinarjev. Od tod izhajajo vse težave našega podjetja...« (Iz zapisnika 3. seje DS.)

Predsedniki sindikata, delavskega sveta in upravnega odbora:

»Prejšnji delavski svet se ni dovolj uveljavil. Preveč je »kimala«. Personalna politika je bila napačna. Če je kdo kaj grajal, je bilo njegovo delovno mesto ukinjeno. V podjetju nimamo tehničnega vodje. Njegovo delovno mesto je bilo ukinjeno. Tehniki so prihajali in odhajali. (Ti trije predsedniki trdijo, da je od leta 1952 prišlo in odšlo iz podjetja 11 tehnikov. Direktor zatrjuje, da so se menjali samo štirje tehniki.)

razberete, da vodstvo podjetja ni odigralo tiste vloge, kot bi jo moralo. Če bi človek zapisal še vse, kar govore v podjetju drug o drugem, na primer o intrigantstvu, razbitih avtomobilih, prodaji svile konkurenčnemu podjetju, razbijanju strojev pred nekaj leti in nakupu strojev pred meseci, nesposobnosti tega in onega, pijančevanju, nedisciplini itd., bi se sestavek raztegnil kot jara kača.

Nedvomno je, da je trg presenetil kolektiv »Svilanita«, da so se precej nesmiselno zadolžili, skratka, da se je v podjetju porodila vrsta slabosti, ki jih sedaj pestijo in ki jih niso začeli pravi čas odpravljati. Ne trg in ne krediti niso krivi, če je včasih to ali ono blago zamaščeno z oljem, če izdelujejo blago s tkalskimi napakami, če se v skladišču kopičijo zaloge tkanine slabe kakovosti in so jo delali kar naprej, čeprav ni šla v prodajo itd. Vzroki za nizko storilnost, za slabo blago, za težko prodajo itd. koreninijo v nenačrtnosti dela vsega vodečega kadra od predelavcev do direktorja. Vodstveni kader je odgovoren za slabo kakovost blaga. Odgovoren je, če v podjetju ni discipline, če niso uvedene norme na vseh

delovnih mestih, kjer bi jih lahko uvedli, če so vzorci raznih vrst blaga prepozno izdelani, če so kalkulacije majave. Poglejmo na primer samo zajemanje stroškov. Tkanina za perlon kravate je stala v prvem četrtletju 4.105 dinarjev, v maju mesecu 760 dinarjev, blago za vlaknasti tisk je stalo v prvem četrtletju 512, v aprilu 844 dinarjev; za progasti vatel je bila v maju v tkalnici obrata III za 27% nižja cena kot v prvem četrtletju, frotir »Leda« pa je bil v maju za 18% dražji kot v prvem četrtletju. Tako različno zajemanje stroškov za osnovno surovino seveda vnaša veliko zmešnjo v kalkulacije in proračune proizvodnje. Ti in še nešteti drugi primeri nimajo ničesar skupnega z dobro organizacijo dela, z rentabilnim poslovanjem podjetja.

Člani sedanjega delavskega sveta so se ob prevzemu podjetja zelo dobro zavedali, v kakšnem položaju je »Svilanit«. Zato so odklanjali odgovornost za prejšnje poslovanje. Hoteli so imeti čiste račune. Ko je računovodja podjetja poročal, v kakšnem položaju je sedaj »Svilanit«, je delavski svet sklenil o tem obvestiti predstavnike občinskega ljudskega odbora. Direktor podjetja pa je menil, da je delavski svet najvišje vodstvo v podjetju in ima vso pravico ukrepanja ter je članom delavskega sveta odsvetoval posvetovalni obisk na občinskem ljudskem odboru. Ko je delavski svet kljub temu vztrajal pri svoji zahtevi, je predsedniku delavskega sveta in upravnega odbora po njuni izjavi dejal, da bosta sama kriva za vso nastalo situacijo. Enakega mnenja je bil tudi računovodja. Predlagal je delavskemu svetu, »naj se stvar ne da naprej, temveč naj se razčisti doma, v podjetju samem«.

Toda člani delavskega sveta so izvolili posebno komisijo, ki je začela iskati vzroke za nepravilnosti v podjetju. Izvoljeni člani delavskega sveta so tudi o položaju podjetja informirali občinski ljudski odbor. Komisija je o svojih ugotovitvah poročala delavskemu svetu. Ker je le-ta uvidel, da komisija ni mogla docela opraviti svoje naloge, je sklenil predlagati občini, naj pošlje še svojo komisijo v podjetje. Razen tega je delavski svet sklenil izročiti poročilo komisije delavskega sveta z vsem gradivom javnemu tožilstvu, ker škoda, ugotovljena v podjetju, presega 30.000 dinarjev in torej ne spada več v območje disciplinskega sodišča v podjetju.

Prav to, da je delavski svet začel tako korenito načenjati stvari, ki niso podjetju ne v čast in ne v korist opravičuje zaupanje v kolektiv, v člane delavskega sveta in upravnega odbora. Seveda bo to zaupanje uresničeno, če si bo vsakdo v podjetju prizadeval opravljati svoje dolžnosti tako, kot jih mora in kot bodo v korist podjetju, kolektivu vsej naši skupnosti.

Nadaljevanje na strani 5.

O PRISPEVKU ZA STANOVANJSKO GRADITEV

LUKNJA V UREDBI

V uredbi, ki predpisuje desetodstotni prispevek za stanovanjsko graditev, je določeno, da ostane ta denar v tisti občini, v kateri je podjetje. To je vsekakor prav. Jeseniška občina bo zbrala na ta način 126 milijonov dinarjev. Novega sicer ne bodo nič gradili, le to, kar že grade, bodo dokončali. Nekaj bo dobila železarna, nekaj bolnišnica, podjetje za vzdrževanje proge, stanovanjska skupnost, stanovanjska zadruga in ljudski odbor, petina bo pa za kreditiranje individualnih gradenj.

Sicer se pa na Jesenicah s tem denarjem ne da dosti zgraditi, ker so gradnje sila drage. Del krivde za to leži tudi na projektantih, ki so napravili načrte za taka stanovanja. Stanovanjski blok, v katerem je 16 stanovanj, stane 75 milijonov dinarjev. No, načrti za bodoče stavbe ne bodo tako razkošni.

Po vsej pravici pa bi morali dobiti na Jesenicah več denarja iz tega sklada. Sicer pa ne gre zgolj za Jesenice, marveč domača za vse občine.

Sedež železniškega podjetja je v Ljubljani. Zato pobere občina Center v Ljubljani prispevek za stanovanjsko graditev za vse železničarje, kar jih je v Sloveniji. Ista stvar je s postarji. Za železničarje bo menda ta zadeva kmalu urejena in bodo dobile desetodstotni prispevek za stanovanjsko graditev tiste občine, kjer ti železničarji služujejo. Bolj pereča je stvar s socialnim zavarovanjem. Obstaja namreč okrajni zavod za socialno zavarovanje in ti izplačujejo pokojnine in invalidnine vsem upokojencem in invalidom na svojem področju. Prispevek za stanovanjsko graditev dobi le tista občina, kjer je sedež za-

voda za socialno zavarovanje. Tako je na primer v jeseniški občini 2333 starostnih in družinskih upokojencev, invalidov, ki dobe invalidnino, bo pa tudi kakšnih tisoč in zanje pobere stanovanjski prispevek kranjska občina. Ljubljanska občina Center pobere prispevek tudi za upokojence iz Kamnika, Cerknice, Vrhnike, Litije, Grosupelja itd., kar vsekakor ni po pameti, saj ti upokojenci »breme« stanovanjski sklad tistih občin, kjer žive, občina Center v Ljubljani.

ni na primer nima zavoljo njih prav nikakršnih skrbi.

Zato bi kazalo to stvar v uredbi spremeniti ali pa tako določiti, da bi morala ZTP, PTT podjetja in zavodi za socialno zavarovanje plačevati prispevek za stanovanjsko graditev tistim občinam, kjer njihovi delavci in uslužbenci delajo, oziroma kjer upokojenci in invalidi žive. Tak predlog je jeseniška občina že poslala Zveznemu izvršnemu svetu.

V PIRANSKI LADJEDELNICI PREUSMERJAJO PROIZVODNJO

Ne lesene - železne ladje

V piranski ladjedelnici so vse do lanskega leta izdelovali male lesene ribiške ladje. Ker pa so te vedno bolj nerentabilne, se je ladjedelnica v Piranu odločila, da bo v večji meri začela izdelovati ladje železne konstrukcije. Tako bodo že letos v piranski ladjedelnici izdelali in popravili 70% železnih in le 25% lesenih ladij.

Pri tem je morda zanimivo še to, da so preusmerili proizvodnjo brez kakih večjih investicij. Kupili so le nekaj varilnih aparatov, medtem ko vse delo opravljajo ob morskem obali.

Letos bodo v Piranu izdelali in popravili 18 ladij. Te dni so končali dela na majhni potniški ladiji »Portorož«, ki ima prostora za 15 potnikov, njena brzina pa je 18 milj na uro. V piranski ladjedelnici bodo še letos splovili potniško ladijo »Mornar«, in še osem manjših ladij. Ribškemu podjetju v Izoli bodo še do septembra dobavili dve manjši ladiji.

Kljub temu, da so lesene ladje cenejše od železnih pa je povpraševanje po slednjih silno veliko. To pa v glavnem zaradi tega, ker je življenjska doba železnih ladij neprimerno daljša. V ladjedelnici so sklenili, da ne bodo več uporabljali lesa, kateremu cena stalno raste. Na osnovi bogatih izkušenj svojih delavcev-strokovnjakov, ki so bili pred kratkim na praksi v Holandiji, so v Piranu začeli izdel-

lovati aluminjaste rešilne čolne za oceanske parnike. Do sedaj smo take čolne uvažali iz inozemstva. Podjetje »Impol« iz Slovenske Bistrice bo ladjedelnici stalno dobavljalo ustrezajoče dele za aluminjaste rešilne čolne. Tako bo parnik »Gorenjska« prvi, ki bo imel rešilne čolne domače proizvodnje.

V piranski ladjedelnici so nam povedali, da bodo v naslednjih letih potrošili letno okoli 50.000 ton aluminija. Če upoštevamo, da bo tak čoln za 20 ljudi tehtal okoli 50 kilogramov, potem to pomeni, da bodo letno izdelali približno 100 takih čolnov, kar bo zaenkrat popolnoma zadostovalo za domače potrebe.

OBISK V TOVARNI »PEKO« V TRŽICU MED LETNIM DOPUSTOM

ZRNO DO ZRNA...

Naša skupnost je omogočila vsem delovnim ljudem počitek po tridnevnem delu, omogočila jim je, da v letu dni vsaj štirikrat dni počivajo in si pridobijo nove moči za nadaljnje delo. Seveda, vsakdo mora prej izpolniti določen pogoj za letni dopust, v podjetju mora biti zaposlen neprekinjeno 11 mesecev. Marsikje odide na dopust ves kolektiv, v tovarni ostanejo le ljudje, ki še nimajo pravice do dopusta ali tisti, ki skrbijo za preureditev tovarne. Tudi v tovarni obutve »Peko« v Trzinu so odšli letos vsi hkrati na dopust razen mojstra mehanične delavnice in mojstra električnega oddelka z delavci teh dveh oddelkov. Pod vodstvom obratovodje Karla

Globočnika so vsi ti začeli preurejati tovarno.

Nekega dne, tik pred začetkom rednega obratovanja sva se sešla s tovarišem Globočnikom. Povabil me je, naj si tvi. Prav rad sem si jo ogledal, ogledam tovarno po preureditvi kajti v njej sem delal vrsto let. Zdaj sem upokojen. Res, nisem se mogel načuditi preureditvi. V dveh oddelkih so odstranili zastarelo transmisijo in opremili stroje s posamičnimi motorji. To je velika pridobitev za delovni proces. Če se je tedaj, ko sem še delal v tovarni, odtrgal pogonski jermen pri nekem stroju, so morali ustaviti vso transmisijo in vsi delavci so morali čakati, da je bil jermen popravljen.

Veliko časa je šlo v nič, sedaj pa telko stroji nemoteno naprejo, pa čeprav se ta ali oni pokvari.

Tudi sanitarne naprave so higiensko preuredili. Vse je čisto, nikjer smrada. Zunaj na dvorišču tovarne so zgradili skladišče za gorljive snovi, kajti v sedanjem skladišču bi se lahko slej ali prej kaj vnelo. Res, čuti se, da delovni kolektiv dobro gospodari, da so delavci zmožni sami upravljati svoje podjetje.

Tovariš Globočnik mi je ob obisku dejal, da je to le del preureditve te tovarne. Drugo leto ob dopustu bodo obnovili oziroma preuredili še druge oddelke. Ko sem zapuščal tovarno, sem se spomnil na star slovenski izrek: »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača«. Danes preuredi v »Peko« to, jutri ono, vsak dan boljšeje razne oddelke. Kot upokojenec želim kolektivu tovarne »Peko« v Trzinu še večji napredek in še več delovnih uspehov.

Jože Vevar,
Trzin

NOVI IZDELKI TOVARNE »KARBON«

Zagrebska tovarna barv »Karbon« je te dni poslala na trg 20 najnovjših izdelkov, namenjenih naši usnjarski industriji. Prvič je izdelala kazeinske barve. Prihodnje leto jih bo izdelala že toliko, da jih ne bo treba več uvažati.

1.500 avtomobilov izdelajo dnevno

V nemški tovarni Volkswagen izdelajo letno okoli 230.000 avtomobilov. Letos so povečali proizvodnjo na 1.520 avtomobilov na dan. Računajo, da bodo samo v Ameriko izvozili okoli 55.000 avtomobilov.

(Nadaljevanje s 4. strani.)
DOBRO GOSPODARJENJE

Kot sem zvedel, je delavski svet »Svilanite« minul teden na svojem zasedanju sklenil predlagati občini, naj določi podjetju prisilno upravo. Kaj podobnega še ni predlagal doslej, saj kolikor mi je znano, noben delavski svet. Kakorkoli je ta predlog umesten — člani delavskega sveta namreč upajo, da bo prisilni upravitelj začel odločneje odpravljati vse napake v organizaciji dela in vodenju podjetja sploh — se mi vendar zdi, da bi delavski svet s tolikšno zavzetostjo, kot je sedaj začel urejati vse te stvari v podjetju, speljal zadevo do konca tudi brez prisilne uprave, seveda ob določenih spremembah v vodstvu podjetja in organizaciji dela in ostrejših ukrepih. Seveda pa želja delavskega sveta oziroma njegova zahteva po prisilni upravi ne zmanjšuje odgovornosti vsega kolektiva za bodoče poslovanje »Svilanite«, za smotnejše go-

spodarjenje, izdelavo kakovostnejšega blaga itd. Če si ne bo ves kolektiv prizadeval stvari popraviti, potem tudi prisilna uprava kljub svojim dobrim namenom ne bo mogla popeljati »Svilanite« na pot dobrega gospodarjenja.

Peter Dornik

VSEMU PREBIVALSTVU ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK

Industrija platnenih izdelkov

„Induplati“

Jarše - Domžale

OB ANKETI O DRUŽBENEM UPRAVLJANJU V ZDRAVSTVU

PREMALO DELAVCEV

Okrajni odbor sindikata zdravstvenih delavcev za ljubljanski okraj je na osnovi ankete o delu organov družbenega upravljanja v zdravstvenih ustanovah ugotovil, da so ti organi prebrodili začetniške težave.

Upravni odbori so se do sedaj večinoma ukvarjali s finančnimi in personalnimi vprašanji. V zadnjem času pa bolj skrbijo za izboljšanje dela v zdravstvenih ustanovah.

Na letošnji okrajni konferenci SZDL smo slišali, da je v upravnih odborih v zdravstvu 11 kmetov, 422 nameščenec, 9 obrtnikov in 46 odbornikov iz drugih poklicev. Upravna vodstva so sprva stremela za tem, da je v upravnih odborih čim več strokovnih ljudi iz zdravstva in strokovnjakov za finančna vprašanja. Menila so namreč, da bodo nestrokovnjaki ovirali družbeno upravljanje v teh ustanovah. Ti pomisleki pa so kasneje skopneli, ko so zdravstvena vodstva dojela bistvo družbenega upravljanja. Sedaj pa tožijo, ker ni večjega števila delavcev v upravnih odborih. Saj bi ti lahko v mnogem koristili zdravstvu s svojimi bogatimi izkušnjami, ki so si jih pridobili v delavskem upravljanju. Preveliko je tudi nesorazmerje med številom zunanjih članov in zastopnikov zdravstvenih kolektivov v upravnih odborih. Iz ankete se da ugotoviti, da ni posebno plodnega sodelovanja med člani upravnega odbora in volivci. Okrepitev stikov z volivci bi izdatno pomagala pri odpravljanju nekaterih nepravilnosti v zdravstveni službi.

Problemato zdravstvenih ustanov spoznavajo člani uprav-

nih odborov šele na sejah ali pa tik pred njimi. Ker zvedo za dnevni red sej prekasno, gradi ne utegnejo proučiti in zato glasujejo avtomatično. To slabost bi lahko odpravili, če bi ustanovili v okviru upravnega odbora stalne komisije za posamezna vprašanja, ki pa bi imele posvetovalni značaj. Na sejah upravnih odborov bi poročali posamezni predstavniki komisij, ne pa vodilni uslužbenec upravnih ustanov.

Nekatere sindikalne podružnice premalo sodelujejo in pomagajo upravnim odborom. Od 29 anketiranih sindikalnih podružnic, jih je 18, ki ne obveščajo svojega članstva o sejah upravnega odbora, 19 podružnic pa nima za potrebno, da bi bile seje javne. Vse to kaže, da nekatere sindikalne podružnice pozabljajo, da bi morale biti politične osnove organom družbenega upravljanja v zdravstvenih ustanovah. N. B.

V DOMOVH ONEMOGLIH JE VISOKA OSKREBNINA

Težak položaj socialnih zavodov

Pred dnevi se je sestal novo imenovani Svet za socialno varstvo LRS. Na prvi seji so člani razpravljali o problemih socialnega varstva ter o bodočih nalogah sveta.

V Sloveniji imamo 35 zavodov za stare in onemogle. Ker pa je med onemoglimi precej duševno bolnih, bodo dosedanje Dom onemoglih na Tratah pri Mariboru preuredili v Dom za duševno onemogle. To bo nedvomno ugodno vplivalo na zdrave oskrbovance v takih domovih.

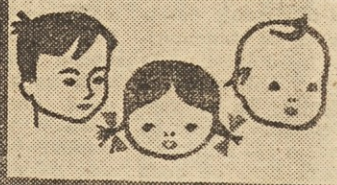
Vsi socialni zavodi so v težkih finančnih težavah. Plače za zdravstveno osebje sicer krije ustanovitelj zavoda, ostale plače pa bremenijo oskrbniki, ki jo seveda plačujejo oskrbovanci, svojci ali pa občina. Morda pa bi le bilo dobro to stvar urediti tako, da bi se plače tehničnega osebja črpale

iz sredstev ustanoviteljev. Obenem bi se na ta način lahko zmanjšala oskrbnina v domovih za 30 do 40 %. Sedanji stroški pa so res previsoki in so večkrat povzročali, da se morajo onemogli odpovedati oskrbi in negi v socialnih domovih.

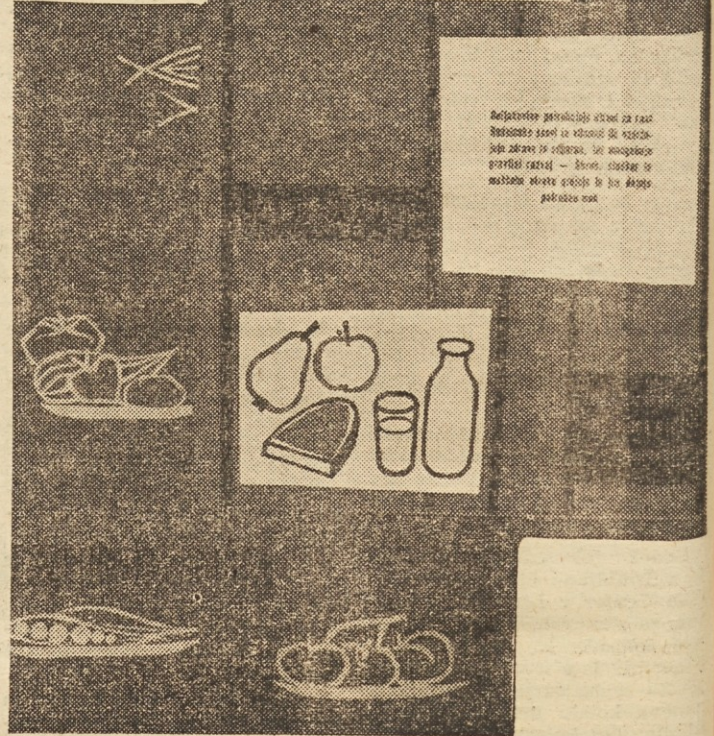
Tudi občine tu in tam težko zmagujejo delež, dogaja se potem, da onemogli odhajajo domov, kjer so prepuščeni samemu sebi. Svet za varstvo in socialno politiko je bil mnenja, naj bi občine v najnujnejših primerih pomogle prebroditi težave s sredstvi iz proračunskih rezerv.

Drugo nič manj pomembna stvar je gradnja domov za upokojece. Občine v mestih, zlasti pa v večjih industrijskih središčih naj bi iz sklada za gradnjo stanovanjskih hiš, gradile tudi domove za upokojece.

Dve koristni knjižici

Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas
Delavstvo preprosto kosilo za vas

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je založil dve drobni, a zelo praktični in koristni knjižici: *Malice in Preprosta kosila*.

V prvi knjižici je zbranih vrsta nasvetov, s katerimi bo možno doseči najrazličnejše spremembe v prehrani otrok v mlečnih in šolskih kuhinjah kakor tudi doma. Vsi nasveti upoštevajo živila, ki so na razpolago.

Knjižica *Preprosta kosila* vsebuje nasvete, k' naj bi jih uporabljale predvsem obratne kuhinje, v katerih dele tople obroke med delovnim časom ali pa takoj po končanem delu. S temi kosili bo pomagano tudi šolskim kuhinjam, ki v preprosti razmerah in z majhnimi sredstvi skrbijo za tople popoldanske obroke učencev. S pridom pa jo bodo lahko uporabljali tudi taborniki kakor tudi domača gospodinjstva.

Vprašanja in odgovori

Kako popraviti krivico

Sindikalna podružnica gradbenega podjetja »Sava« Krško nas je prosila za pojasnilo, kako popraviti nepravilno odrejeno višino plače nekemu svojememu uslužbencu. Da bo odgovor bralcu jasnejši, priobčujemo najprej pismo, ki nam ga je poslala imenovana podružnica, v celoti.

»Uslužbenec tukajšnjega podjetja je bil zaradi samovolje bivšega direktorja vseskozi zastopavljen pri plači. Uvrščen ni bil kot drugi, njemu enaki uslužbenec. Priznana mu je bila plača po tarifnem pravilniku v višini 10.000 dinarjev.

Tovariš opravlja posle blagajnika in opravlja še druga pisarniška dela. Ima nad 32 let delovne dobe. Z dekretom bivšega ministrstva LRS je bil oproščen opravljanja strokovnega zpitja.

Delavski svet podjetja je na svoji seji dne 28. maja 1956 priznal to nepravilnost. Tudi upravni odbor podružnice jo je uvidel in 27. maja 1956 priporočil prizadetemu, da napravi vlogo na tarifno komisijo podjetja, ki naj v okviru možnosti popravi storjeno krivico, oziroma da do rešitve prizadetemu prizna nagrado v razliki med sedanjo in bodočo plačo.

Delavski svet in sindikalna podružnica imata polno pravico razumevanja za ureditev te nepravilnosti. Zato se obračamo na vaše uredništvo za nasvet in pojasnilo, kako naj to stvar kar najprilneje uredimo v smislu Uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o plačah (Uradni list FLRJ II-56).

To pojasnilo nam je tembolj potrebno, ker je bila pri našem podjetju tarifna politika zaradi samovolje bivšega direktorja zelo zgrešena.

Tako na primer ima uslužbenec, ki vodi materialno knjigovodstvo, s 25 leti službe 12.000 dinarjev plače, uslužbenec-blagajnik pa z 32 leti službe 10.000 dinarjev. Oba sta uslužbenca II. skupine, oba enako zaposlena.

Pripominjamo, da je tarifni pravilnik potrjen za dve leti in ne vemo, kako naj izvedemo popravek, da bi bil prizadeti pravilno uvrščen in nagradjen.

Predsednik sindikalne podružnice
Tomazin Franc

ODGOVOR:

Odpravite vzroke nepravilnosti

Vsekakor značilno, da vidi izvršni odbor podružnice eno samo vprašanje, kako namreč urediti nepravilno določeno plačo uslužbencu. Ta nepravilnost naj bi bila posledica samovolje bivšega direktorja. Na prvi pogled preprosta in enostavna zadeva. Toda kaže, kot da izvršni odbor še ni spoznal, da se v pismu omenjene nepravilnosti nikakor ne da razložiti preprosto s samovoljo bivšega direktorja, ker je namreč neogibna posledica drugih težjih napak. Teh pa ni kriv samo bivši direktor, temveč tudi delavski svet in sindikalna podružnica prav tako. Analizirajmo nekoliko podrobneje vso zadevo prav zato, ker podružnica pros za pojasnilo, ki naj služi vsem članom kolektiva. Če hočemo ustreči tej prošnji, moramo z razčlenjevanjem odkriti izvore v pismu omenjene nepravilnosti, pri čemer poudarjamo, da na te izvore opozarja — pismo samo!

Najprej moramo ugotoviti, da vod tarifno politiko v podjetju delavski svet in ne direktor. To politiko opredeli in konkretizira s svojim tarifnim pravilnikom. Z njim določi delavski svet, kako mora direktor izvrševati (ne voditi) s tem pravilnikom določena načela plačilne politike v podjetju. Iz pisma je razbrati, da je za delovno mesto blagajnika določena tarifna postavka 10.000 dinarjev, za delovno mesto materialnega knjigovodje pa 12.000 dinarjev. Kdo je določil te tarjne postavke? Delavski svet ali direktor? Odgovor je preprost: tisti, ki je pravilnik sprejmal. To pa so delavski svet, okrajni ljudski odbor in okrajni sindikalni svet.

Preden pa bi izvršni svet postavil v razpravo v pismu omenjeno zadevo, pa bi bilo treba ugotoviti, ali je to sorazmerje pravilno ali ne. Tarifne postavke v tarifnih pravilnikih se namreč določajo po delovnih mestih, po stopnji sposobnosti, ki jo delo zahteva, po obsegu, odgovornosti in zahtevnosti poslov. Če je delovno mesto materialnega knjigovodje zahtevnejše, obsežnejše, odgovornejše, potem je nujno tarifna postavka v širši od delovnega mesta blagajnika. Pri tem je povsem postranskega pomena, katera oseba zaseda delovno mesto. In zdaj se, da prav tega v tem kolektivu ne ločijo. Vsaj pismo dovoljuje tak zaključek, kajti število službenih let, strokovni izpit neke osebe za določitev tarifne postavke za delovno mesto

ali delo sploh ni upoštevno. Te okoliščine so upoštevne šele — pri izvrševanju tarifnega pravilnika in pri razmeščanju oseb na posamezna delovna mesta. To pa je seveda nekaj povsem drugega, kot pa določati tarifne postavke v tarifnem pravilniku! Zal, podružnica o vsem tem nič ne govori, kar pa je vsekakor značilno. Iz te opustitve in še iz nekaterih drugih opisov lahko sklepamo, da so pri sprejemanju pravilnika prav to dvojje združili in določali tarifne postavke — po osebah, ki so bile ob sprejemanju pravilnika zaposlene. To pa ni samo napaka direktorja, temveč tudi — delavskega sveta in sindikalne podružnice, ki je kot politična organizacija kolektiva dopustila tako nezakonitost in nepravilnost.

Podružnica vprašuje, po kakšnem postopku naj se doseže, da bo prizadet — enako uvrščen in nagradjen. Tako postavljeno vprašanje je seveda napako, ker v tem sploh ni problem zadeve. Najprej je treba razčistiti, ali sta tarifni postavki pravilno določeni in v pravilnem sorazmerju. Seveda pri tej presoji, kot rečeno, niso prav nič važne osebe na teh delovnih mestih. Takoj pa je treba podčrtati, da letos tarifnih postavk v tarifnih pravilnikih ni dopustno spreminjati. Če so bile določene postavke po osebah in so pri tem igrale odločilno vlogo razne osebnosti, bodo, žal, negativne posledice takega določanja ostale, za kar odgovarjajo vsi, ki so sodelovali pri sprejemanju takega tarifnega pravilnika. Ako vprašuje podružnica, kako spremeniti tako določene tarifne postavke v tarifnem pravilniku, potem moramo odgovoriti, da ni nobenega dopustnega zakonskega postopka za tako spreminjanje.

Drugo pa je seveda vprašanje, ali je uslužbenec z 32-letno delovno dobo in prizanim strokovnim izpitom — pravilno zaposlen in ali mu je po tarifnem pravilniku pravilno določena tarifna postavka. Zal pa tega vprašanja podružnica v pismu ne postavlja. Verjetno zaradi že omenjene osnovne napake, ker v tem kolektivu enačijo tarifne postavke v tarifnih pravilnikih z razvrščanjem oseb na delovna mesta in določanjem tarifnih postavk tem osebam glede na delo, ki ga opravljajo. Če hoče podružnica doseči, da bo v tem podjetju red v plačevanju, potem mora poprej odpraviti vse tiste napake, ki so vzrok nepravilnosti, ki jo omenja v pismu.

Uredništvo

Poglejmo resnici v obraz

Pred kratkim časom je Gozdno gospodarstvo Nazarje razdelilo prve premije, ki so se sicer še nanašale na delovne uspehe za leto 1955.

Komaj so bile premije razdeljene, so se že pojavila vprašanja, ki so se nanašala na pravilno in nepravilno razdelitev premij.

Ker je moja služba v glavnem terenska in sem v tem času imel priliko slišati razne pripombe kakor tudi zdravo kritiko, ki lahko vpliva na odstranitev napak pri premiranjih v letu 1956, sem se odločil napisati nekaj značilnosti pri delitvi premij.

Neki delavec delavske skupine 8 mož mi je postavil vprašanje: zakaj ni dobil enake premije kot ostali delavci v isti skupini. Povprašal sem ga kolikokrat je manjkal pri delu. Tega mi ni znal povedati. Nato je sam priznal, da ni bil upravičen na enako premijo. Drugi delavec boče pojasnilo, zakaj je najmanjša izplačana premija 68 dinarjev, najvišja pa na primer 31.178 dinarjev. Tu sem sicer dal kratak in jasen odgovor. Za enako izvršeno delo, enako plačilo. Kdor pa kolektivno več doprinese, lahko od njega upravičeno več zahteva. Naslednje vprašanje je postavila celotna delavska skupina: zakaj je predelavec pri preseganju norm progresivno dosti bolj premiran od ostalih delavcev? Da ni to pravilno so utemeljevali na sledeči način:

a) Vodja sicer vpliva s pravilno organizacijo dela na večjo storilnost skupine, zato bi mu tudi priznala za to organizacijo kako nagrado.

b) Utemeljevali pa so tudi, da predelavec ne more v veliki meri vplivati oziroma prisiliti posameznega delavca na večjo storilnost če le-ta ni za preseženo normo pravilno stimuliran v sorazmerni priložnosti predelavca.

Dosti je bilo še zdravih pripomb, ki jih bo skušala komisija upoštevati pri sestavi novega premijskega pravilnika. Poleg tega so mi pa delavci v razgovoru o izplačanih premijah stalno nekeko naglašali: Ja, vi uslužbenci, visoka plača, visoka premija ali nagrada, ipolem pa že gre. Zato se moram dotakniti tudi te kritične točke o premiranjih oziroma nagrajevanju uslužbencev. Preden bi pa to osvetlil, prosim moje stanovske tovariše na Gozdnem gospodarstvu, naj mi oprostite ker ni moj namen koga osebno napadati, še manj pa žaliti. Napisati bočem samo resnico, potem pa pošteno pogledimo resnici v obraz in napravimo zaključke, kaj je prav in kaj ni prav, oziroma ni pošteno. Tudi ne mislim obravnavati konkretnih primerov, kako so bili posamezni uslužbeni premirani, oziroma nagrajeni. O višini premij, oziroma nagrad je namreč sklepala za to pooblaščen komisija in upravni odbor podjetja, ki je individualno presojal in prehtal uspehe posameznikov. Podal bom pa samo to, kar sem videl, da naše delavce zanima, to se pravi razpon premij uslužbencev in delavcev. Navajam točno analizo izplačanih premij, zaključek iz te analize pa si napravi vsak sam zase.

Skupno izplačanih premij je bilo 2.452.448 dinarjev to je 100 odstotkov. Od tega izplačano delavcem 1.643.140 dinarjev ali 67 odstotkov, uslužbencem 809.308 dinarjev ali 33 odstotkov. Povprečna delavska premija znaša 4.267 dinarjev, povprečna name-

štenska premija pa 19.739 dinarjev.

Sorazmerje po številu delavcev proti uslužbencem.

Delavcev 88 odstotkov, uslužbencev 12 odstotkov, je skupaj 100 odstotkov.

Najvišja uslužbenska premija je 72 tisoč dinarjev, najnižja pa 3 tisoč dinarjev; najvišja delavska premija 31.178 dinarjev (in to samo ena), najnižja pa 68 dinarjev.

Kako je do tega neljubega odstopanja med delavci in uslužbenci prišlo je res uganka. Moj zaključek bi bil takšen: Naš premijski pravilnik je bil sicer ocenjen kot eden najboljših. Na tistih delovnih mestih, kjer so lahko postavili premijske kriterije, je bil tudi zelo otpljiv. Določena je bila namreč točna premija v dinarjih na kubni meter, primesti t. d. Toda na nekaterih uslužbenskih mestih se pa teh kriterijev ni dalo določiti, da bi se premija lahko po finančni plati konkretno zagovarjala. V takšnih

primerih pa je prišel na pomoč tisti neljubi 38. člen premijskega pravilnika, po katerem lahko na predlog starešine podelijo nagrade. Ta člen pa je bil razlegljiv kot harmonika. Lahko se je razlegoval in po potrebi krčil. Z njim se je proti nekaterim pravim mačehovsko postopalo, na primer kot logarju D. M. in uslužbenki B. L., čeravno sta si zaslužila priznanje. Koliko jih je bilo po tem členu pravilno nagrajenih, ki lahko sami pri sebi zavestno trdijo, da so proti drugim delovnim mestom in izvršenemu delu dobili pravilno priznanje v obliki denarja, je težko odgovoriti.

Dobro pa bi bilo, če bi lahko kakšen član Gozdnega gospodarstva, ki je sodočeval pri teh delitvah pojasnil, na kakšen način, oziroma po kakšnih kriterijih so delili te premije oziroma nagrade in če je razlika med delavskimi in nameštenskimi premijami pravilna. S tem bi bilo tudi delno zadoščeno tistim stalnim vprašanjem: »Zakaj temu toliko, zakaj pa onim ne« itd.

Mogu Ivan

Uredimo enoten delovni čas

Problem ni nov. Borba pekarskih delavcev proti nočnemu delu sega daleč nazaj. Tudi v predaprilski Jugoslaviji je bilo nočno delo kamen spotike, vzrok vrsti stank in šele po osvoboditvi je bila dosežena in izbojevana zmaga nad nočjo. Leta 1946 je namreč Ministrstvo za trgovino in preskrbo izdalo uredbo, ki prepoveduje stalno nočno delo v pekarnah. V začetku je bilo bolj težko, kasneje pa je s pravilno organizacijo dela uspelo, da so potrošniki dobili kruh in drugo pecivo že pred odhodom na delo.

Veseli je bilo kratko, kajti komaj deset let je za nami in že smo zamenjali dan za noč. Stalno nočno delo je skoraj v vseh pekarnah pravilo, ki ga je uveljavila nezdrava in nelojalna konkurenca, toda na žalost na račun zdravja tistih, ki so primorani delati ponoči.

Sindikalna podružnica pekrov v Ljubljani se je mnogo trudila, da bi spoštovali uredbo iz leta 1946 in da se uredi enoten delovni čas, in sicer za skupno delo ob 4. uri, za pripravljalna dela pa ob 1. uri. Ze so bile podpisane med podjetji kolektivne pogodbe z ustreznimi navodili in določili. Toda ves trud je bil zaman, ker je inšpekcija dela odgovorila, da ni pravne podlage za kaznovanje kršiteljev pogodbe. Zaradi tega so vodilni uslužbeni v pekarnah uvajali nočno delo največkrat po svoji volji ter se v nekaterih poslovalnicah pričnjo delo v času najlepšega počitka, že ob polnoči.

Nočno delo zahteva primeren dnevni počitek in spanje, ki ga je dandanes zaradi pomanjkanja stanovanj komaj najti. V službo gre delavec nespočit, kar pa ne škoduje samo njegovemu zdravju, temveč tudi proizvodnji in kakovosti izdelkov. Podatki o zdravstvenem stanju pekarskih pomočnikov je pod povprečjem že zaradi posebnih pogojev dela, kot so nezgodna vročina poleti, vlaga, prepri-

in velike toplotne razlike. Vse to kviri njihovo zdravje in tšijas, revmatizem, obolenja

Marjanca Jemec: Na gradbišču

dihalnih organov in pogoste tuberkulozne komplikacije so bolezn, ki si utirajo pot med pekarske delavce in to v dobi, ko se povsod z uspehom borimo za boljše pogoje delovnih ljudi.

Pogled v statistiko kontrole bivešega SUZOR nam pokaže, da je pred vojno vsak tretji pek umrl zaradi tuberkuloze. Ponovno vračanje na nočno delo torej ne obeta nič dobrega in če ne bo izhoda iz te temne ulice, potem bo edina

rešitev proč iz pekarskega poklica. Razen tega pa smo prepričani, da tudi novih vajencev ne bo zaradi težkih delovnih pogojev in posledice bomo občutili kaj kmalu, kajti starostna doba sedaj zaposlenih je precej visoka.

Zato bi bilo treba za odpravo nočnega dela storiti naslednje ukrepe:

1. Zagotoviti v vseh delavnicah v Ljubljani in tudi drugod enoten delovni čas.
2. Zagotoviti pekarskem delavcem vsaj 4-5 ur nočnega spanja, kar bo v korist zdravja in proizvodnje.
3. Omogočiti posebno mladinski dejavnost na političnem, kulturnem in športnem po-

O razvedrilu tržiške mladine

O delu mladinske organizacije v Trzinu ni kaj reči. Malce drugače je z njeno skrbjo za razvedrilo.

Hotel »Pošta« ima na koncu hodnika dvorano, ki ji pravijo »Zimski vrt«, domačini pa na kratko »Gartle«. Bojda je v njem vsako soboto ples kar do štirih zjutraj. Starejšim Trzinčanom ni kdo ve kaj za krokanje; to dobro dē mladini, ker imajo prostora do-

volj — znani tržiški godci pa tudi radi zaslužijo kak stotak. Hotelu, hočeš nočeš, je po gostinskih uzancah promet z alkoholnimi pijačami zagotovljen. Če bi tega ne bilo, bi se utegnili zgoditi, da bi se jih lotevala mrzlca poloma. Torej, na prvi pogled je vsem prav.

Malce nerodno je le to, da mladi ponočnjaki tržiškega »raja« le preradi redno darujejo sobotno spanje za blagor razvedrila in ga nadomeste z sončnim nedeljskim dnevom. Dnevno spanje pa, kdor ga je poskusil ve, da je za figo, in se kaj rado zgodi, da pušča svoje sledove tja v ponedeljek ali celo v torek, kar prav gotovo ni v prid delovni storilnosti.

Na občini vedo prav malo povedati o tem, ali je res ali ne, da je v »Gartleu« že kar udomačeno krokanje. Vedo le, da v tem lokalu prirejajo zabave razna društva. Vodilni s »Pošte« pa mi je potožil, da je lokalček mnogo premajhen, da je v njem prostora samo za kakih sto ljudi. O kroniki zabav in plesov pa ve presneto malo. Pravi tudi, da trajajo plesi le do četrte ure zjutraj in da mladostnikom do 17. leta starosti ne točijo alkoholnih pijač.

Se nekaj je zabeležila mladinska kronika v času kampanj mladinskih delovnih brigad. Mladinski aktiv Predilnice je priredil zabavo, da uresniči geslo: »Mladini zabav in razvedrila!« Torej: godbe, jedatice in pijače. In glej, šmentanemu »Gartleu« niso mogli konkurirati z občasno zabavo; ki so jo nudili mladini. Prireditelji so doživeli polom: 8000 dinarjev izgube zaradi picle udeležbe mladih gostov.

S. B.

Delovni čas v gradbeništvu

Osnutek zakona o delovnih razmerjih precej upošteva posebne pogoje v gradbeništvu, pravijo v gradbenem podjetju »Beton« iz Celja. Nekaj jim pa le ni všeč:

Člen 33. pravi, da sme gospodarska organizacija določiti s pravilnikom o delovnih razmerjih daljši redni delovni čas kot osem ur na dan ali 48 ur na teden. To sme storiti le pod pogojem, če zneso povprečje delovnih ur od 1. januarja do 30. junija in od 1. julija do 31. decembra po 8 ur na

dan, pri čemer se kaspak ne računajo nedelje in prazniki.

Takšno določilo kolektivni »Beton« ni pogodil, ker jim po njihovem mnenju nič ne koristi. V sedanjih pogojih se prvo polletje delovnega časa ne da polno izkoristiti (zima, zakasnitev družbenega plana), drugo polletje pa delo navadno in ga ni moč sprosti opraviti. Zato predlagajo, naj bi delovni čas obračunali v gradbeništvu za vsi leto in ne polletno, kot predlaga zakon. Delavec

Otok Krk so »zasedli« mariborski pionirji. Ko se vrnejo iz vode, jih dopoldne in popoldne preseneti uprava kolonije z obilno malico

MARLJIVI POŠTARJI

Prijatelji prirode okrajne pošte Ljubljana I so zares marljivi, saj so v tem kratkem času priredili že vrsto izletov. Dne 27. maja so odšli na Turjak, kjer je priredil izlet iniciativni odbor DPD občine Ljubljane center, štirje kolektivi. Prav toliko jih je odšlo 1. junija na Dobeno in Rašico. 3. junija je obiskalo 9 kolesarjev Govejk, 7. junija pa 14 kolesarjev Sovanov park pri Kamniku. Devet jih je 10. junija ogledalo slap Šum v Besnici pri Kranju. Tri dni kasneje so šli k Mengeški pla-

njski koči, 16. junija pa je 19 članov kolektiva priredilo dvodnevni izlet v Tamar, od tod čez Slame in Mojstrovko na Vršič in v Kranjsko goro.

V programu imajo že dvodnevni avtobusni izlet čez Vršič na Mangart in od tam prek Tolmina, V. pave ter Postojne nazaj v Ljubljano. Šli bodo še na Kum, v Kamniško Bistrico itd. Odločili so se, da bodo na svoje izlete valjili tudi udeležence iz drugih ljubljanskih delovnih kolektivov.

Glavni organizator delavskih športnih iger so občinski sindikalni sveti, ki bodo s sodelovanjem športnih društev takoj začeli v svojih občinah s športnimi igrami. Izločilne tekme bodo v vseh panogah končane do 15. avgusta, nekateri bodo še okrajne finalne tekme med najboljšimi moštvi in posamezniki iz posameznih občin.

Osnovni namen teh iger je množično in prostovoljno športno udejstvovanje delavcev. Tu bodo obveljale bolj sproščene oblike tekmovanja, kot so sicer v navadi pri ostalih društvih. Delavske igre naj bi omogočale predvsem skladen fizični razvoj organizma ter telesno in duševno sprostitve delavcev po napornem poklicnem delu. V bistvu torej ne gre toliko za tekmovanje, točke, plasma itd. kot za stalen način zdravega življenja in razvedrila delavcev. Zato se bodo ob tem uveljavila tudi društva prijateljev prirode.

Sindikalne organizacije in športna vodstva si precej obetajo od sodelovanja med občinskimi sindikalnimi sveti in športnimi društvi. Prvi bodo razen strokovnega vodstva iger imeli na razpolago še športne naprave, igrišča, rekvizite in podobno. Drugi pa bi slej ko prej lahko zaradi množične športne aktivnosti številčno in kvalitativno okrepili svoje vrste ter naleteli na razumevanje in vsestransko sodelovanje in podporo kolektivov. Premnogi kolektivi lahko ob malenkostnih stroških zgrade ob naselju ali tovarni manjša igrišča za odbojko, naba-vijo razno opremo za namizni tenis in podobne panoge. Pripomnilo naj tudi, da Okrajna zveza športov priporoča zlasti uveljavljanje tistih panog, ki ne zahtevajo prevelikih telesnih naporov.

25 hišic grade

Ljubljanski železničarji grade 25 hišic iz lesenit, ki jih bodo uporabili za letovanje železničarjev. Vsaka hišica bo stala z opremo vred 30.000 dinarjev.

Sploh so za letovanje letos dobro poskrbeli. Računajo, da je na razpolago 300 postelj. V domu na Jezerskem stane penzion 208 dinarjev, na Kisovcu pa 280 din. Vsaka izmena bo prebila v domovih po sedem dni. Če bo več prostora, bodo ta čas podaljšali.

Prijetno in koristno

Sindikati se ogrevajo še za razne kolesarske in druge izlete v naravo ter podobne oblike, ki združujejo prijetno s koristnim in ki naj jih prirejejo GPP.

Med delavci je za tako športno dejavnost precej zanimanja. To so dokazale že okrajne strelske tekme v Ljubljani v počastitev prvega maja. Takrat je nastopilo okrog 1500 delavcev. Za športni

dan Litostroja se je prijavilo nad 360 delavcev iz vse Slovenije. Ker gre torej tu za množično in nepretrgano športno dejavnost, je prav, da pri teh športnih igrah sodelujejo sleherni delavec. Kolektiv naj se podrobneje zanimajo pri občinskih sindikalnih svetih ter naj jim skupno s športnimi društvi tudi pomagajo pri organizaciji iger. V. S.

S KOLESI PO KOROŠKEM

V našem listu smo pred kratkim zapisali, da nameravajo člani sindikalne podružnice Elek-trarne Medvode s kolesi obiskati sosednjo Koroško. Danes pa objavljamo krajše popotne zapiske enega izmed udeležencev tega lepega, a napornega potovanja.

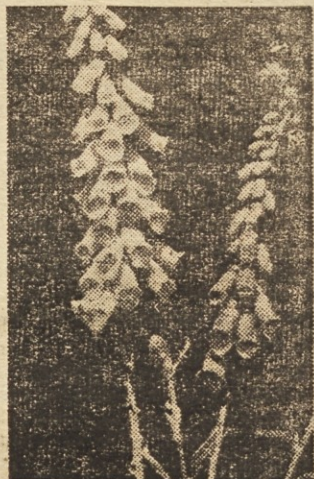
V zgodnjih jutranjih urah ne ne preveč sončno obetajočega junjskega dne se nas je 14 najpogumnejših kolesarjev zbralo pred hidroelektrarno v Medvodah. Naša kolesa so bila precej obložena, tako da nas je bilo kar strah, kako bomo tako natovorjeni uspešno napredovali. Nekaj manj kot 30 km vožnje po ravni betonski cesti, nekaj krepkih vzponov, malo peš hoje in že smo bili na Jezerskem prelazu. Od-dahnili smo se, kajti pred nami ni bilo več kakšnih večjih vzponov, počasi smo se začeli spuščati navzdol proti Klopenskemu jezeru. Po desetih kilometrih tega blagodejnega spusta smo se ustavili, se temeljito odpočili in si seveda potešili svoje želodce. Ko smo nadaljevali pot je minilo precej časa, preden smo raziskali vse obvozne ceste. Končno smo le naleteli na glavno cesto in tako srečno prispeli v Celovec.

Zvečer istega dne smo obiskali Gosposvetsko polje in si ogledali kulturne in zgodovinske znamenitosti v tem delu naše sosednje dežele.

Naslednji dan smo obiskali Vrbsko jezero in se v poznem popoldnevu odpravili proti Beljaku. Med potjo smo opazovali kolone avtomobilov, ki so brzeli v različnih smereh. Iz avtomobilov so na nas zri preplašeni obrazi, saj smo bili kot oaze sredi puščave.

V predmestju Beljaka smo si utrujeni od napornega večurnega kolesarjenja zaželeli obilo počitka. Noč je bila skoraj prekrat-

ka, vendar smo pogumno premagali lahko dremavico ter se z željo, da bomo videli še marsikaj lepega, pognali proti bližnjemu Osojskemu jezeru. V našem nedeljskem križarjenju po Koroški smo obiskali še Bovško jezero. Naše potovanje se je bližalo koncu in kar veseli smo bili, ko smo po treh dnevih ponovno zagledali vrhove naših gora. Ko smo bili zopet na domačih tleh, smo si dejali: povsod je lepo, doma je najlepše.

Rdeči naprtec je dvoletna rastlina iz družine čarovnic. Je ena izmed naših najmočnejših strupenih rastlin. Prvo leto naredi samo prilične liste, iz katerih se drugo leto razvije do meter visoko steblo, ki ima na vrhu v grozd združene, navzdol obrnjene, zvonaste rdeče liste. Na naših planinah najdemo tudi velecvetni naprtec, ki je tudi strupen in ima bledorumen cvete

MALI BOGOVI

Seja. Za mizo ljudje, na njej vino in papir, okoli njih mir. Samo papir zašelesti sem in tja in prasne žveplenke. Na seji rešujejo zelo važno stvar: rentabilnost podjetja in pocenitev proizvodnje. Vsi so resnih obrazov. Nič ni tistega smeja, topline kot nekaj in ne dobrodušnega ponujanja reprezentančnih cigaret.

Tedaj nekdo zazvoni. »Lahko začnemo, tovariši?« vprašuje na začelju direktorjev namestnik.

»Lahko začnemo,« v zboru odgovorijo prisotni.

In zopet mir in šelestenje papirja in pras žveplenk.

»Preden začnemo, tovariši,« pre-seka tišino tovariš Vilotije, član delavskega sveta, človek atletske postave, z majhnimi skritimi očmi. »Oprostite tovariši, kar bom povedal, je sila važno. Pomislite, predvčerajšnjim, okoli 10. ure, se eden naših delavcev, to je Milenko Milenkovič ni odkril tovarišu direktorju. To se je zgodilo, ko je šel direktor mimo njega. To je dokaz popolne nedisciplinosti!«

»Stoj, Vilotije!« — ga prekinje Mirko, »Poznam Milenka. Dober človek je in dober delavec.«

»Kaj če je dober,« se jezi Vilotije. »Vprašam te, zakaj se, na primer, Vičjo je izvelik beležnico in čita iz nje, 15. avgusta 1954. leta se ni smejal, ko je tovariš Čač, personalni referent, povedal lovski vic, v katerem se je norčeval iz direktorja konkurenčnega podjetja. Zakaj, a?«

»Vsak se smeje, če mu je volja,« mu odvrne Mirko.

»Ej, seveda! Jaz pa, tovariši, predlagam, da ga odpustimo,« je bolj siknil kot rekel Vilotije in sedel.

Vsi ostali nemo sede in strme v začelje. Začelje pa je hladno, mrzlo ko led.

»Tudi jaz se strinjam,« oster glas z začelja.

»Toda, počasi ljudje, kako naj odpustimo človeka zaradi take malenkosti, se zoperstavi Mirko.

»To je enostavno. V odločbi na pišerno: — odvišna delovna sila — in roke so nam čiste.«

»Toda on je pravi delavec. Niti ped, zemlje nima. Živi vendar samo od svoje plače.«

»Jasno, zakaj pa si ni kupil raje zemlje, namesto da dela v sindikatu in vtika nos povsod, kjer mu ni treba? Vilotije je obmolknil. Zdelo se mu je, da je preveč rekel Toda, ko je opazil na obrazih odobravanje, je nadaljeval: »Prekleth prištek! Ven z njimi! Hočemo samo domače delavce!«

»Prosim za besedo,« se oglasi tovariš Radovko. »Rad bi povedal še nekaj o Milenku. Tovariši, Milenko je stena in zelo diši po kuku. Samo pomislite, prosim vas. Včeraj mi je moja stara povedala, da je Milenkova posadila tri kokele in pod vsako 15 jajc. Poleg tega je pred vratami kopal okoli

vrta in sadil solato! Tovariši, ali ne diši to po malomeščanstvu. In še nekaj tovariši. Ali je kdaj bil s korn v gostini, Nikoli, seveda! Ali je tako, tovariši?«

»Tako je,« so kot v zboru odgovorili.

»In še predlagam, da mu v odločbi napišemo, da ima zemljo,« je dopolnil Vilotije.

»Zakaj se ti Vilotije ne spraviš na tiste, ki pri nas delajo, a nič ne delajo. Nekateri imajo doma po sedem hektarjev,« se obrne Mirko k Vilotiju.

»A, tako torej! Tu sem te našel,« je zakričal Vilotije. »Zdi se, da meriš na mojega svata Radovana.«

»Tako je, na Radovana,« potrdi Mirko.

»Ej, pa ne dam Radovana iz naše fabrike, pa če jo zapremo. Torej domačine naj naženemo. Kdo je spomlad tako gostoljubno sprejel v svojem vinogradu naše vodstvo? No, kdo? Nihče drugi kot Radovan. Potem se Vilotije obrne k začelju: »Ali se še spominjate, tovariš direktor, tistih piščancev, pa tistega odlojka in črnine, da bi jo v robcu nosil? Seveda se še spominjate. — A kdo je tisti, ki očita Radovanu, saj ga pes ni, ma niti za kaj ugrizniti.« Vilotije se zaripel v obraz usede, a ostali strme v začelje.

Začelje pa čedka po papirju in zmrduje z glavami.

Tedaj prosi za besedo Mirko. Začelje ga gleda izpod čela in nervozneje čedka po papirju, medtem ko ga ostali gledajo sila nezaupljivo.

»Tovariši, pravi. Nekaj bom povedal o naših strokovnjakih. Vsi veste, da prihajajo, kadar se jim pač zljubi.«

»Tega ne vemo,« ga prekinje glas nekje iz sredine orizja.

»Vsekakor ste opazili, da nam mnoge načrte in obdelavo teh načrtov delajo strokovnjaki v drugih podjetjih. To je draga stvar. Medtem ko — roko na srce — tu, di naši delajo, toda ne naših načrtov, ampak tuje. To se pravi, da načrte iz sosednje tovarne delajo naši, a naše sosednji. Kot vidite plačamo vsak načrt dvojno. To pa je v našo škodo.«

V dvorani mrmrajo.

Tedaj vzame besedo začelje. Oni ne vstanejo, ampak povedo, kar imajo povedati, kar sedé.

»To pomeni, da ne veste kaj je to solidarnost in kaj trgovina?«

»Vemo, vemo, tovariš direktor,« odgovore kot v zboru.

»Če veste, zakaj se Mirko meša v te stvari? Zakaj?«

»Ven z njim,« odgovore ostali kot v zboru.

»To bi ne bilo fair,« nadaljuje direktor. »Mirko ni slab človek, le trdoglav je in trpi na nekakšnem poštenju. Toda mi vsi vemo, kako je s poštenjem, kadar gre za zaslužek. Kdor riskira — profitira, tovariši, to je naša parola.«

»Tako je,« zadoni v zboru po dvorani.

»Ni tako,« vzklíkne Mirko. »Kaj je vaša morala. Morala, to nam je zagotovilo uspehov.«

»Glejte no, tega poštenjakoviča,« se smeje Vilotije. »Dobil boš še vrtoglavo od svojega poštenja. Sedi raje, teslo, in skrbj za sebe, dokler ne dobiš svoje.«

In končno imen še en predlog, se dvigne tovariš Čač s cigaret v ustih. »Tovariši, nocoj nisem niti zatisnil vek od skrbj in razmišljanja, kako znižati cene našim proizvodom. In da ne bi bilo moje žene, bi si seveda ničesar ne domislil. Tako pa ti je žena predlagala nekaj, s čimer se boste tudi vi vsi strinjali. Predlož je povsem konkreten, in sicer: znižati plače delavcem...«

»Kaj pa mi,« je završalo v zraku.

»Ne, tovariši. Moja žena predlaga, da se plače povišajo našemu dragemu direktorju in seveda nekoliko tudi nam. Ali se strinjate, tovariši?«

»Strinjamo se! Zivela tvoja žena!«

»Zivela!«

M. Nikoliš

DELAVSKA PROSVETNA DRUŠTVA V ZASAVJU SE ŽE PRIPRAVLJAJO

Pred novo sezono

Delavska prosvetna društva v Zasavju bodo vse letošnje poletje brez prediha nadaljevali s prosvetnim delom. Čeprav smo komaj na pragu poletja, vsaj po vremenu sodeč, se posamezni upravni odbori društev že pripravljajo na letne obračune dela. K temu jih je napotil sklep Predsedstva Zveze Svobod in prosvetnih društev, naj bi letos občni zbori zgodaj v jeseni ali vsaj sredi jeseni.

Lani so številni upravni odbori društev glede tega precej grešili. Čakali so Izrednega kongresa Svobod in prosvetnih društev, ker so se od onod nadejali novih pobud za svoje delo. To je bilo kajpak opravičljivo, ker so hotela društva na svojih zborih razpravljati o vsem, kar je sklepal kongres, se pomeniti o stvareh, ki naj bi odločilno vplivale na bodoče delo. Bolje pa so ravnala tista društva, ki so imela svoje zore že pred kongresom ter so po kongresu sklicala članke sestanke in se z vsemi člani pomenila o pobudah, izrečenih na jesenskem izrednem kongresu Svobod in prosvetnih

društev Slovenije. Prav zaradi razmeroma poznih občnih zborov marsikje niso utegnili dočela izpolniti nalog, ki so jih sprejeli na občnih zborih. Marsikje zlasti niso izpolnili najvažnejše naloge prosvetnih društev — izobraževanja. Mnogo bolj so bile ponekod razgibane igralske skupine. To je pripomoglo nekaterim društvom do kaj laskavih uspehov. No, ponekod je bilo tudi to precej škodljivo. Igralci so morali sodelovati na številnih občinskih praznikih, kar je v delovne programe vnašalo precej zmede.

O tem bo, kot je videti, na letošnjih občnih zborih največ govora. Društva bodo od občinskih odborov, Socialistične zveze delovnega ljudstva in ostalih družbenih organizacij zahtevala programe vseh praznovanj in prireditev. Na podlagi vsega tega bodo izdelala svoje programe in urnike.

Sedanja, trenutno najvažnejša naloga vseh delavsko prosvetnih društev je skrbna priprava na občne zore. Ti morajo biti resničen prikaz celoletnega dela vseh skupin, dru-

štva kot celote in kar je najvažnejše, sprejeti morajo pobude za bodoče delo. Na predhodnih sestankih vseh podoborov sekcij velja torej sestaviti realne programe. Člani upravnih odborov in podoborov sekcij bodo imeli s tem precej odgovornega dela.

V razgovorih z odborniki prihaja človek do prepričanja, da bodo skoraj v vseh delavsko prosvetnih društvih posvetili odslej največjo pozornost izobraževanju in utrjevanju društev oziroma strnjenju članstva. Številna društva namreč lani vse leto niso sklicala nobenega članskega sestanka. To kajpak škoduje čvrstosti društva. Člani niso imeli skorajda nikakršnih stikov z upravnim odborom. Nikoli niso vedeli, kaj društvo pripravlja. Med letom so namreč pozabili na vse to, o čemer so sklepali na občnem zboru.

Takšen odnos odborov do članstva je seveda vplival na postopno odpadanje članov. V kratkem času bo te stvari tam, kjer so se pojavile, težko popraviti. Toda občinski sveti Svobod in prosvetnih društev bodo lahko skupno z vsemi upravnimi odbori v prihodnjih tednih doobra izdelali delovne programe, skratka se čimbolje pripravili na občne zore.

-M

Največji državnik Grčije je bil Perikle. On je hotel, da bodo Atene ne samo ekonomski, temveč tudi umetniški center Grčije. Zato je sam napravil načrt za obnovo mesta. Svetišča je dal graditi iz samega marmorja, na najlepši, najrazkošnejši in najmonumentalnejši način. Grško svetišče je pravokotna hiša, z vrati, brez oken, okrog in okrog obdana z eno ali več vrstami stebrov, ki nosijo streho. Za svojega sodelavca in umetniškega svetovalca je Perikle izbral kiparja Fidijo. Pod Fidijinim vodstvom je bil zgrajen Partenon, svetišče boginje Atene, ki je bila zaščitnica mesta. Še danes je Partenon, čeprav v ruševinah, čudo sveta po svoji arhitektonski lepoti in skladnosti. V njem je stal velik kip boginje Atene, narejen iz zlata in slonove kosti. Napravil ga je Fidija. Zunanost Partenona je bila bogato okrašena z reliefi. Fidija ni izdelal vseh teh del sam, toda vsa so plod njegovega genialnega duha. Po njegovih načrtih in risbah so jih izdelovali najboljši atenski kiparji — njegovi učenci in tudi tekmeči.

Na sliki vidimo del reliefa, ki je krasil zunanost Partenona in predstavlja Zeusa, Apolona in Pejto.

NOVE KNJIGE

Pred kratkim je izšel prvi snopič 12 zvezkov biblioteke »Človek in delo«, ki jo izdaja založba »Rad« in ki je namenjena delovnim ljudem, da si olajšajo delo.

V prvem zvezku »Higiena dela in njene naloge« pojasnjuje dr. Miomir Savičević na zelo poljuden način pomembnost higijene in opozarja na pogoje, ki ogrožajo pri delu zdravje delavca. Pove nam, da je zdravljenje uspešno le, če so znani vzroki obolenosti. Ob zaključku govori avtor tudi o organizaciji higijene dela pri nas.

»Nesreče pri delu« je naslov drugega zvezka, ki ga je napisal dr. Petar Guteša. Največji del knjižnice je posvečen vzrokom, ki privedejo do nesreč, in načinu, kako te nesreče preprečiti.

Dr. Miomir Savičević obravnava v tretjem zvezku poklicne bolezni (na primer saturnizem, mongonizem, merkurizem, fosforizem itd.) ter pojasnjuje ob enem način zdravljenja.

V četrtem zvezku opisuje dr. Boško Miličič nastanek in razvoj pljučnih bolezni, ki jih povzroča prah. Avtor nam pojasnjuje vzroke nastanka prahu, vrste prahu in kako prah prodira v telo. Ob tem nam odkrije osnovne značilnosti najobičajnejših pljučnih bolezni, kot so pneumokoniza, antrahoza, kalikoza, silikoza, biskioza itd. Ob enem nam pisec pove, kako te bolezni zdravimo in kaj moramo storiti, da ne obolimo.

V peti, vsekakor najboljši knjižici tega snopiča, nam inž. Milutin Vukadinović in dr. Miloš Kilbarda pojasnjujeta, kako nastanejo škodljivi plini v industriji in rudarstvu in kako se pred njih škodljivostjo varujemo.

Dr. Nikola Georgijevski obdeluje v isti knjižici pomen dobrih klimatskih pogojev pri delu. Veliko pozornost posveča vsem tistim pogojem, ki jih lahko še med proizvodnjo spreminimo in prilagodimo potrebam posameznega delavca.

V sedmem zvezku je dr. Ilija Djuričić na splošno obdelal odmor, utrujenost in oddih med delom. Zdi se, da je brošura pisana ne glede na pogoje, v katerih delavci navadno delajo.

Vprašanje osebnih zaščitnih sredstev je ing. Milutin Vukadinović začel v osmem zvezku te knjižnice. Ob tem pripominjamo le to, da v naši državi že izdelujemo zaščitna sredstva.

Ing. Zdenko Topolnik obravnava v devetem zvezku sodobno zaščito delavca pred življenjsko nevarnimi stroji, na-

pravami in orodjem. Glede na splošni napredek našega gospodarstva in postopno izboljšanje organizacije dela postaja ta problem vedno bolj pomemben. Publikacija je dokaj informativna in ne bo mnogo koristila delavcem.

V deseti knjižici dr. Stanko Lajevac seznanja bralce z delovno zaščito žena in mladine. Ob upoštevanju novih zakonskih predpisov o zaščiti žene in mladine je knjižica že zastarela.

Živorad Vasič je v predzadnjem zvezku objavil študijo o uporabi psihologije v industriji, toda žal brez upoštevanja dejanskih delovnih pogojev v industriji.

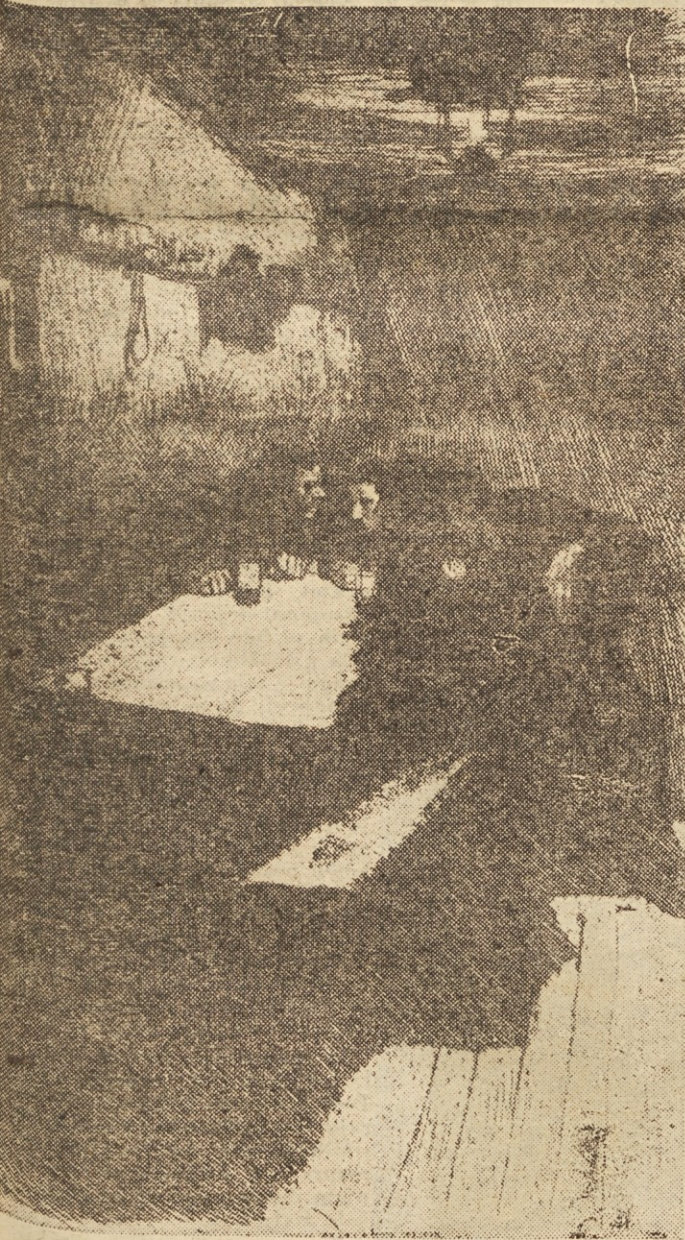
V zadnjem zvezku pa nas Vitomir Ahtik na splošno seznanja z načinom izbire poklica.

Po prvih 12 zvezkih nam še ni popolnoma jasen namen te knjižice. Če je njen cilj, pomagati delovnim ljudem, da pod čim lažjimi pogoji obvladajo proizvodnjo, je izhajanje upravičeno.

Po pravici bi prvemu delu lahko dodali marsikatero kritično pripombo, to že zaradi tega, ker bi avtorji morali prav v tem delu mimo obdelanih tem razmisliti še marsikatero važnejše vprašanje. Kljub temu pa bo z vsemi napakami koristila tistim, ki so zaposleni v industriji.

Med drugim: to je prva tovrstna knjižnica v našem povojnem obdobju.

Branko N. Djukić

Käthe Kollwitz: Konspiracija

Käthe Kollwitz je že v mladih letih občutila krivice, ki jih trpi delavski razred. Njena donizanih in iz vere v pravični boj proletariata za svobodo.

VOJAKI *republike*

Tiste nedelje popoldne sva sedela s Švedinjo v veliki kavarni v Valenciji. Iz debelih kozarcev sva pila vermet s kocko sivga ledu, prepojenega z medom. Natakarije bil nemara ponosen nanj, ker se je nekako težko odpravljal od najine mize. Navsezadnje je le moral na delo — povsod po prostoru so sikali in tleskali z rokami, da bi vzbudili njegovo pozornost — toda gledal je čez ramo nazaj.

Zunaj se je naenkrat stemnilo. Ker na cestah ni bilo luči, se je zdela tema trda kot polnoč. Čudil si se, da so otroci še bedeli. Povsod v kavarni je bilo polno otrok; bili so resni, a ne prisiljeni in so si z nekakšno obzirnostjo ogledovali okolico.

Za mizo, nasproti najini, je bilo drobno dete, staro nemara šest mesecev. Njegov oče, majhen mož v veliki uniformi, ki mu je visela čez ramena, ga je držal previdno na kolenih. Počelo ni prav nič, vendar ga on in njegova suha mlada žena, ki je bila v svoji grdi obleki še kar lepa, gledala z občudovanjem, vtem ko se jima je na mizi hladila kava. Dete je bilo v beli nedeljski obleki, ki je bila tako fino zakrpana, da bi bil človek pomislil, kje neki je mogoče dobiti toliko odtentkov belega blaga. V laseh je imelo novo petljo iz modrega traku, zvezano v popolnem ravnotežju zank in koncev. Trak pravzaprav ni bilo potreben, ker dete ni imelo dovolj las, da bi jih bilo treba povezovati, bil je menda okras, od ust pritrgan košček veselja.

»Za božjo voljo, nehaj žel!« sem si rekla. »Kaj če je dobila petljo iz modrega traku, če je zato ostala njena mati brez večerje, da je moglo biti dete čedno, ko se je vrnil njegov oče domov na dopust. Navsezadnje je to njena skrb in ne tvoja. No, in kaj se potem še čmeriš?«

Prostorna zakajena dvorana je bila nabito polna in živahna. Zjutraj je bil zračni napad. Napravil je veliko razdejanja. Nihče v kavarni pa ni bil preplašen ali pijan, nihče se ni v obupu silil k pozabi. Pili so kavo ali limonado v steklenicah, kramljali so o drobnih, veselih dogodkih, govorili vsi vprek.

V dvorani je bilo mnogo vojakov. Njihove uniforme so na videz pripadale desetim različnim armadam. Navsezadnje si opazil, da se razlikujejo le po tem, kako je katera obnošena ali oblečena. Le nekaj mož je bilo ranjenih. Tu in tam si videl koga, ki je šepal in slonel na bergljah ali palci, toda vsi so bili toliko okrevani, da so njihovi obrazi že dobili barvo. Bilo je tudi mnogo moških v civilnih oblekah, nekateri od njih so bili vojaki na dopustu, nekateri državni delavci, nekaj pa je bilo takšnih, o katerih vsakdo ugiba kdo so. Bile so debele ženske, ki so vztrajno obračale svoje pahiljace, bile so tihe starke in njih pravnuke. Bilo je mnogo čednih deklet in nekaj lepotic, ob katerih nisi pripomnil: »Glej, kako čudovit španski tip!«, marveč si dejal: »Kako očarljivo dekle!« Obleke žensk niso bile nove. Blago je bilo preveč ceneno, da bi bilo lepo krojeno.

»Kako smešno!« sem rekla Švedinji, »če nihče ne nosi lepe obleke, sploh ne opaziš, da so vsi grdo oblečeni.«

»Kako?« je rekla Švedinja.

Nihče, razen nekega priložnostnega vojaka, ni nosil klobuka. Ko smo prišli prvič v Valencijo, sem bila v silni zadregi, ker so se mi na cesti vsi smejali. To ni bilo zato, ker je bilo na mojem obrazu kakor s kredno napisano West End Avenue. V Valenciji so bili Amerikanci priljubljeni. Tam je bilo dosti zdravnikov, ki so pustili svoj posel doma in prišli sem pomagat, dosti strežnic in mož iz Mednarodne brigade. Toda koj ko sem se pokazala na cesti, so si moške in žene polagali roke na razorane obraze, otroci pa, preveč nedolžni, da bi se pretvarjali, polni veselja in zbadljivosti, so kazali name in kričali: »Ole!« Potem, precej pozno, sem odkrila vzrok in opustila svoj klobuk, ki ni bil eden tistih komičnih klobukov, bil je le klobuk.

Kavarna se je napolnila do kraja in odšla sem preko dvorane, da bi govorila z nekim prijateljem. Ko sem se vrnila k mizi, je okrog nje sedelo šest vojakov. Sedeli so tesno drug poleg drugega. Prerinila sem se med njimi do svojega stola. Bili so utrujeni in majhni na tisti način, kakor pravkar umrli, ki se nekako skrčijo. Prvo, kar si opazil so bile kite na njihovih tilnikih.

Pogovarjali so se s Švedinjo. Znala je špansko, francosko, nemško, nekaj italijansko in angleško. Ko je za hip prišla do sape, je obžalovala, da zna tolikanj slabo nizozemščino, komaj jo more brati, kaj šele govoriti, isto da velja za njeno romunščino.

Povedala mi je, kar so ji bili pripovedovali. Bili so po osemindesetih urah izpušeni iz strelskih jarkov. Za svoj dopust so bili zložili denar za cigarete,

toda nekaj je šlo narobe in cigaret niso dobili. Imela sem zavojček ameriških cigaret — v primeri z njimi v Spaniji ne pomenijo rubini nič —, privlekla sem jih na dan ter s kimanjem, smehljaji in z neko vrsto govornice z gubi pojasnila, da jim jih poklanjam. Ko so razumeli, kaj hočem, mi je vsak ponudil in stresel roko. Res lepo, da delim svoje cigarete z možmi, ki se vračajo v strelske järke.

Cigarete so si prižgali s pripravo iz rumenega motvoza, ki je smrdel, če je gorel. Uporabljali so ga — je povedala Švedinja — za prižiganje ročnih granat. Dobili so, kar so naročili: vsak kozarec kave. Godrnjali so nad skopo porcijo surovega sladkorja, ki je bila zraven.

Z mano so govorili s pomočjo Švedinje. Uporabljali so način, ki se ga poslužujemo vsi, če govorimo svoj jezik z nekom, ki ga ne pozna: gledali so ti naravnost v oči, govorili počasi in izgovarjajoč besede s pretiranimi gubi ustnic. Ko pa so prišli na vrsto njihove zgodbe, so jih iztresli s takšno vnemo, kakor bi bili docela prepričani, da jih zlahka razumem.

Toda Švedinja je prevedla. Bili so kmetje in kmečki sinovi z dežele, ki je bila tako bedna, da si človek takšne revščine ne upa spomniti. Bili so prav iz tiste vasi, kjer so letala napadla procesija starčkov, žena in otrok, ki jih je bilo dvesto.

Vseh šest je bilo v vojni že več kot leto dni. Večino tega časa so prebili v strelskih jarkih. Štirje so bili poročeni. Odkar so bili na fronti, niso dobili niti besedice od svojih družin. Do njih sploh ni bilo zvez. Poleg tega se niso upali pisati, ker so pripadali uniji. Pripadnike unije usmrtiljo, če jih dobe. Njihova vas je bila zavzeta in če dobi žena pismo od pripadnika unije, — kdo ve, če bi je zaradi takšnega sorodstva ne ustrelili.

Le eden je pred šestimi meseci dobil sporočilo o ženi in otrocih od svojega svaka v Franciji. Zvedel

je, da so vsi živi in da imajo skledo fižola na dan. Toda njegova žena se ni pritoževala zaradi hrane. Kar jo je mučilo, je bilo to, da ni imela sukanca in ni mogla zakrpati otrokom oblek. To je mučilo tudi njega.

»Nima sukanca,« je rekel, »nima sukanca, da bi zakrpal.«

Sedeli smo in poslušali, kar so pripovedovali. Nenadoma je eden pogledal na uro, čemur je sledilo splošno presenečenje. Skočili so pokonci kot en mož, klicali so natakarija in z njim, ko je prišel, naglo govorili. Potem je vsak od njih stresel roko vsaki od naju. Prizadevale sva si, da bi jim razložile, naj vzamejo

ostale cigarete s sabo. Zopet smo si stresali roko in rekli: »Salud!« Potem so odšli, utrujeni, prašni in majhni, kot so majhni vojaki velike armade.

Ko so odšli, je govorila samo Švedinja. Bila je v Spaniji, odkar se je pričela vojna. Negovala je ranjene, vozila je nosilnice k strelskim jarkom in nazaj v bolnico. Videla in slišala je preveč, da bi mogla molčati.

Bil je čas, da odideva. Švedinja je dvignila roko nad glavo in dvakrat ploskala, da bi poklicala natakarija. Prišel je, toda stresel je z glavo in rokami in zopet odšel.

Vojaki so bili plačali najino pijačo. D. Parker

STRAŠNA RESNICA O KENIJI

»Pravkar se vračam iz Kenije, kamor me je bila poslala moja vlada. Videla sem rezultate obsednega stanja in vam lahko predočim strašno resnico...« Tako je začela pisati svoje poročilo o Keniji Eillen Fletcher, angleška »socialna delavka«, ki je pred tedni obiskala Kenijo, angleško kolonijo v Vzhodni Afriki.

V poročilu, ki ga je predložila britanskemu Spodnjemu domu, opisuje Eillen Fletcher razmere v koncentracijskem taborišču v Keniji. Pravi, da je v taborišču, ki ga je obiskala, našla 21 deklet, starih od 11 do 12 let, ki so bile obsojene na dosmrtno ječo. »Če verjame ali ne,« piše Fletcherjeva, »na dosmrtno robijo jih je obsodilo britansko sodišče.«

Fletcherjeva pripoveduje, da s temi dekleti ravna kot z največjimi zločinci. Obsojene so bile, češ da pripadajo orga-

nizaciji Mau Mau, torej organizaciji, ki se upira kolonialnim oblastem. Fletcherjeva pravi, da je njihovo življenje strašno. Imajo samo eno obleko. Kadar jo operejo, morajo biti gole. Pred nedavnim so šestnajst dni preživele v samicih, samo zato, ker so prepevale. Prosile so Fletcherjevo, da sporoči v njihove vasi, da še žive.

»Vrnila sem se v Veliko Britanijo,« je dejala Fletcherjeva, »in sedaj bi bilo potrebno, da nekaj storimo za ta dekleta.

V takale taborišča zapirajo domačine Kenije, njihove domove pa porušijo z buldožerji. In potem se čudijo in orgočeni so, če domačini ne poljubljajo rok svojim belim gospodarjem.

Zapomnite si, britansko sodišče jih je obsodilo na doživljensko robijo, toda kadar je nekdo star 11 let, je pred njim še dolgo življenje.«

In ko so to poročilo Fletcherjeve prebrali v Spodnjem domu angleškega parlamenta, je vstal minister za kolonije ter dejal, da so ti podatki neresni. Laburist Fenner Brockway pa mu je odgovoril: »Imamo popis tankajšnjih temnic.« In začel je brati imena teh deklet, datume, kdaj so bile obsojene, dejanja, zaradi katerih so bile obsojene. Ena je bila v družbi oboroženih ljudi, druga je bila na sestanku, kjer so prisegli, da se bodo bojevali proti kolonializmu itd.

Med razpravo v britanskem Spodnjem domu je laburist Chreech dejal: »Miss Fletcher je o tem pripovedovala guvernerju Kenije, toda on sploh ni hotel poslušati. Opozorila ga je, da bo spregovorila angleški javnosti. In vendar, kar se dogaja s temi dekleti, ni vse. V koncentracijskih taboriščih je 46.000 ljudi, ki jim nikdar niso sodili in so večinoma nedolžni.«

In potem so razpravljali. Dolgo, strastno, strankarsko. Toda dekletom, ki žive in umirajo v koncentracijskih taboriščih Kenije, se zavolje te razprave v britanskem Spodnjem domu prav nič ni bolj šalo življenje.

Resnica o Keniji, angleški koloniji v Vzhodni Afriki, pa je le prodrla v svet.

SUEZ JE V EGIPTU

Ob nacionalizaciji Družbe Sueškega prekopa

Dne 27. julija so na vseh zgradbah Družbe Sueškega prekopa zaplapolale egiptovske državne zastave in zastave egiptovske revolucije. Naserjeva vlada je nacionalizirala Družbo Sueškega prekopa.

Prej, pred tem ukrepom pa se je marsikaj zgodilo.

Revolucionarni Egipt je s svojo politiko neodvisnosti, z bojem za osnovne življenjske pravice slehernega naroda, torej z bojem proti kolonializmu pridobil na svetu veliko prijateljev pa tudi veliko sovražnikov. Ljudje, ki bi radi videli, da bi ukazovali vsem državam in da bi se vse države ravnale tako, kot oni hočejo, so seveda z grožnjami odklonili vse, kar je egiptovska vlada v interesu svojega ljudstva storila.

Egipt je revna, zaostala dežela. Ljudje so večinoma nepismeni, odvisni od Nila in nje-

V začetku preteklega tedna pa so se vse države in ustanove, ki so nameravale podpreti gradnjo Asuanskega jezusa, nenadoma premislile. Vladi Združenih ameriških držav in Velike Britanije ter upravni odbor Mednarodne banke so obvestile vlado Egipta, da umikajo svoje predloge o pomoči za gradnjo Asuanskega jezusa.

Odkod nenadoma toliko nerazumevanja? Najbolj nam bodo na to vprašanje odgovorili časopisi, ki izhajajo na Zahodu.

»Daily Mirror« je pred dnevi, ob srečanju Tita, Nehruja in Naserja pisal: »Ti trije avanturisti lahko povzročijo velik kaos zlasti zato, ker niso odgovorni nobenemu drugemu kot sebi in nobena demokratična sila jih ne kontrolira.« Nadalje ta list primerja Tita, Nehruja in Naserja s Hitlerjem in Mu-

protizahodno stališče, ki ga zagovarja, prisiljujejo zahodne sile, da revidirajo svojo pomoč, vstevši pomoč za gradnjo Asuanskega jezusa.« »New York Times« pa piše: »Egiptovsko priznanje Kitajske je tukaj izzvalo najresnejšo grajo. Zunanje ministrstvo je ugotovilo, da takšna dejanja prav nič ne prispevajo k egiptovski neodvisnosti. Ta zadeva je odprla vprašanje, če postopki predsednika Naserja sploh koristijo interesom Egipta, če ne koristijo interesom komunističnega bloka. Ameriško zunanje ministrstvo je zelo vznemirjeno zaradi obvestil, da Egipt vzpodbuja nered v Jordanu, podpira partizansko gibanje v Alžiru in na Cipru ter je pobudnik kampanje proti zahodnim velesilam v vzhodnih deželah Afrike.«

Imperialistom ne gre v račun egiptovska zunanja politika. Ne gre jim v račun egiptovska težnja, da bi bil Egipt popolnoma neodvisen in da bi svobodno živeli vsi arabski in afriški narodi. Nekateri ljudje na Zahodu menijo, da je ideja o aktivni koeksistenci svobodnih in neodvisnih narodov, ki jo zagovarja Egipt s podporo mnogih drugih dežel, stvar, ki škoduje interesom imperialistov. Odtod takšna mrznja, toliko sovraštva do Egipta in njegove vlade.

Ob odklonitvi pomoči za izgradnjo Asuanskega jezusa naj spregovorimo še o arabski politiki egiptovske vlade, s katero imperialisti niso zadovoljni. Zahodne velesile se trudijo, da bi Naserjeva vlada prenehala vzpodbujati nacionalistične težnje v arabskih državah.

Šlo je torej za pritisk, nenavadno oster pritisk v odnosu med državami, ki pa ga obsoja jo vse napredne sile na svetu.

Egiptovska vlada je na ta pritisk odgovorila z nacionali-

Ukrep egiptovske vlade o nacionalizaciji Družbe Sueškega prekopa je vzbudil po svetu številne komentarje. Zanimivo je, da skoro vse azijske in afriške države pa tudi mnoge evropske in ameriške podpirajo prizadevanja Egipta, da bi dosegel popolno nacionalno in gospodarsko neodvisnost. Voditelj socialistične stranke Indije dr. Lohia je pozdravil sklep egiptovske vlade o nacionalizaciji Sueza in izjavil, da je bil ta sklep sprejet v znaku začetka nove dobe enakosti narodov na svetu. Lohia je tudi dejal, da je upravičen strah pred možnostjo, da bi Velika Britanija in druge zahodne sile poslale vojne ladje v cono Sueškega prekopa, še bolj upravičen pa je strah pred gospodarskimi in diplomatskimi intrigami, ki bi lahko sledile. Kitajski list »Kvang Ming Zi Bao« piše, da je nacionalizacija Družbe Sueškega prekopa hbraba in pravična odločitev, ki je popolnoma v skladu z duhom Bandunške konference. List poudarja, da je ta korak vzpodbudil vse tiste, ki se bore proti kolonializmu. »Kvang Ming Zi Bao« piše, da bodo nacionalizacija Družbe Sueškega prekopa prav gotovo podprle vse dežele, ki se bore proti kolonializmu. Moskovski listi pa pozdravljajo odločitev egiptovske vlade o nacionalizaciji Družbe Sueškega prekopa in poudarjajo, da je »sovjetsko ljudstvo zvest prijatelj narodov Vzhoda in da vedno podpira njihov pravičen boj proti kolonializmu in tuji upravi«. Časopis »Izvestija« piše, da je sovjetska javnost z razumevanjem sprejela odločitev egiptovske vlade o nacionalizaciji Družbe Sueškega prekopa ter da vidi v tem potrditev odločnosti egiptovskega naroda, da bi dosegel popolno ekonomsko in politično samostojnost svoje države. Sudanski politični voditelji so soglasno podprli egiptovski sklep o nacionalizaciji Družbe Sueškega prekopa. Predsednik vlade Abdulah Kalil je o tem sklepu dejal, da pomeni pogumno in pomembno dejanje, od katerega bo imel Egipt veliko koristi. Sirijski minister za zunanje zadeve Salah Pitar pa je dejal, da je nacionalizacija ukrep, katerega namen je izkoreniniti imperializem in zato je ta ukrep sprožil eksplozivno radost med arabskimi narodi.

zacija družbe Sueškega prekopa.

Družba Sueškega prekopa je bila ustanovljena pred 87 leti in je največja kapitalistična družba na svetu. Njeni lastniki so bili zlasti angleški in francoski kapitalisti. Sueški prekop je izredno pomembna petrolejska arterija na svetu. Dve tretjini plovbe zavzemajo ladje, ki prevažajo petrolej iz arabskih dežel na Zahod. To je prekop, ki je življenjsko važen za Veliko Britanijo, za Britansko skupnost narodov in za mnoge dežele na Zahodu.

Egiptovska vlada je kot odgovor na odklonitev zahodne pomoči za zgraditev Asuanskega jezusa nacionalizirala Družbo Sueškega prekopa. Tako bo dobila letno okoli 100 milijonov dolarjev, ki jih bo uporabila za gradnjo Asuanskega jezusa. Asu-

anski jez bo sedaj lahko zgradila v trinajstih letih brez tuje pomoči.

Nacionalizacija Družbe Sueškega prekopa pa je na Zahodu vzbudila izreden odpor, ki pravzaprav ni nerazumljiv, saj gre za življenjske koristi zahodnih velesil. V Londonu in Parizu kujejo te dni načrte, kako bi prisilili Egipt, da bi se odpravedal nacionalizaciji Sueške družbe. Z desne pa leve prihajajo glasovi, da je treba Egipt gospodarsko in politično osamiti, da ga je treba izolirati od ostalega sveta. Gre torej za na hitro sestavljeni načrt za gospodarski, politični in vojaški pritisk na Egipt, katerega namen je podreditve Egipta namenom imperialistov.

V Londonu, Parizu in Washingtonu se zlasti boje, da ne bi nacionalizacija Sueške družbe vzpodbudila podobne težnje v ostalih arabskih deželah, predvsem Siriji, Saudski Arabiji, Libanonu in Jordanu. Tu so ogromne zaloge nafte, ki jih izkoriščajo zahodne velesile, točneje rečeno, Velika Britanija, ZDA in Francija. Ta bojazen je tudi vzrok tako ostrega anglo-ameriškega in francoskega pritiska na Egipt, ki danes kaže pot številnim arabskim državam. Ne gre torej za nacionalizacijo, katere vpliv bi se zaprl v ozke nacionalne okvire, ampak za ukrep, ki je temeljito prizadejal imperialistične velesile in podprl podobna prizadevanja v deželah na Bližnjem in Daljnem vzhodu.

Nacionalizacija Družbe Sueškega prekopa je ukrep, ki je in bo vzpodbudil na Zahodu številne protiukrepe, obenem pa bo odkril in jasneje kot kdajkoli prej pokazal nasprotja med interesi zahodnih velesil in interesi suverenih in neodvisnih držav, ki so v svetovni politiki znane kot majhne države.

Sueški prekop, ki je dolg 160 km, so zgradili v letih 1859 do 1869. Vodja del je bil Francoz F. Lesseps. Z dograditvijo Sueškega prekopa se je zelo zmanjšala pot od Evrope do Indije, Avstralije in Vzhodne Azije. Družba Sueškega prekopa je bila ustanovljena pred približno sto leti z glavnico 200 milijonov zlatih frankov, ki je bila razdeljena na 800.000 delnic. Po bilanci ob koncu 1955. leta je bilo od vseh delnic v obtoku samo 378.768, medtem ko je bilo od tega dne amortiziranih že 421.232, kar pomeni, da je v skoro stoletnem poslovanju že popolnoma amortizirana polovica vsega vloženega kapitala. Glavni dohodek družbe so kanalske pristojbine, ki so lani vrgle približno 32 milijard frankov. Skupno je lani znašal čisti dohodek družbe Sueškega prekopa s prebitkom iz prejšnjega leta 16,3 milijarde francoskih frankov. V upravnem odboru družbe je 32 članov, od katerih je 18 Francozov, 7 Angležev, 1 Američan, 1 Nizozemec in 5 Egipčanov. Prekop je globok 12,9 m, dolg pa 160 km. Povprečno je širok od 60 do 100 m. Promet v tem prekopu izredno narašča. Lani je bil trikrat večji kot 1938. leta. Lani je vozilo skozi prekop 14.666 ladij z nad 800 brutto registrskimi tonami.

Govih muh. Polja obdelujejo z najbolj primitivnimi sredstvi, toda polj je malo, so samo ob Nilu, drugje pa je puščinja, pesek. Egipt ima milijon kvadratnih kilometrov, toda plodnih je le 35.000 kv. km.

Revolucionarna egiptovska vlada je sklenila, da bo osvobodila deželo revščine in lakote, toda za to potrebuje veliko vode, premagati mora puščavo, zgraditi mora industrijo, izboljšati transport. Odtod ideja o Asuanskem jezusu.

Asuanski jez je temeljni kamen kmetijske in industrijske preobrazbe Egipta. Ko bo zgrajen, se bo površina obdelovalne zemlje povečala za 30 %, prihodek pa za polovico. Pri njem bo zrastle novo industrijsko središče Egipta. Toda zanj potrebuje Egipt milijardo 300 milijonov dolarjev. Egipt sam tolikšne vsote ne zmore. Zato je zaprosil za pomoč tujino, predvsem vlado Združenih ameriških držav, Veliko Britanijo in Mednarodno banko.

Spočetka so na Zahodu podpirali gradnjo Asuanskega jezusa. Ameriška vlada je celo sklenila, da bo kot svoj prvi prispevek za gradnjo tega jezusa poslala Egiptu 70 milijonov dolarjev. Nekaj denarja sta nameravali dati Egiptu tudi Velika Britanija in Mednarodna banka.

Predsednik Naser dviga zastavo na »Navy House« v Port Saidu, po vojakov s področja Sueškega prekopa. Te dni pa vzhva egiptovska poslopja Družbe Sueškega prekopa

odhodu zadnjih britanskih zastava tudi na upravnem

KENIJA V OKOVH KOLONIALIZMA

ULTIMAT SINDIKATOM

Britanske kolonialne oblasti v Keniji so pred nedavnim postavile Federaciji kenijskih sindikatov ultimatum: ali naj se odrečejo vsakršni politični akciji in proglašajo »nevtiralnost«, ali pa bo federacija razpuščena.

Nedvomno, da je kenijska sindikalna federacija sprčo kolonialnega režima v deželi v kaj težkem položaju v teh treh in pol letih ogorčenega boja kenijskega ljudstva za svobodo in surovih postopkov kolonialnih oblasti, so si sindikalni voditelji prizadevali, da bi kolikor le moč vozili po »mirnih vodah« ter se zavzemali le za izboljšanje gospodarskega in social. položaja delavcev. Toda v tem boju so nujno zašli na politično področje, saj je gospodarskega niti socialnega položaja delavcev ne da izboljšati v pogojih surovega kolonialnega izkoriščanja, katerega nasilec so kolonialne oblasti Sindikati so se

na primer morali boriti proti vmešavanju policije v delo sindikatov, morali so se boriti za volilno pravico delavcev, ki jo domačinom odrekajo, morali so se boriti proti kolonialni upravi, ki je kršila sporazum o mezdah itd. Čeprav je skušala Federacija rešiti vse te zadeve v okviru obstoječega kolonialnega sistema in v skladu z dovolili kolonialne uprave, vendar je bil njen boj dostikrat naperjen proti kolonialni upravi. Le-ta je enostavno zapirala sindikalne voditelje, od katerih jih je še danes precej zaprtih.

Vse to je privedlo britanskega guvernerja, da po »kratkem postopku« napravi red v sindikatih in Federaciji so postavili ultimatum, naj se takoj preneha vmešavati v politično življenje dežele, sicer jo bodo razpustili. Na nasvet angleških Tradeunionov je naša Federacija srednjo pot in izjavila, da doslej ni napravila še ničesar, kar se ne bi skladalo z njenim statutom. Federacija ni politična organizacija, so izjavili, in da je ona še pred ultimatom naročila sindikalnim funkcionarjem, naj se ne vmešavajo v politiko. V takem vzdušju je izdala zadnji dan roka izjavo o »politični nevtiralnosti« in predlagala, naj bi se oblasti v bodoče posvetovala o vseh zadevah s sindikati, da bi preprečili podobne spore.

Spor je bil na ta način formalno končan. Toda to je le zatišje, saj je generalni sekretar Federacije te dni izjavil v Londonu, da ni moč mimo političnih vprašanj in da bodo Afrikanec vedno zahtevali enakopravnost z Evropejci in se borili za konec evropske nadoblasti v Afriki.

KORISTNI OBISKI

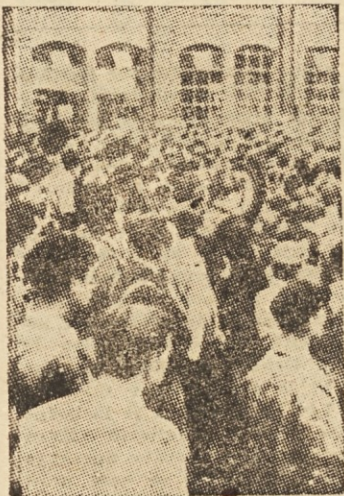
Zadnje čase so vedno pogostejše vesti o medsebojnih obiskih delavskih delegacij. Tako bo na primer septembra odpotovala v Sovjetsko zvezo delegacija belgijske socialistične stranke, da bi

izmenjala mnenja in izkušnje s sovjetskimi voditelji. V Sovjetsko zvezo bo isti mesec odpotovala delegacija japonskih socialistov. Le-ti se bodo pogovarjali o uporabi atomske energije v mirnodobne namene, saj je bila Japonska doslej najbolj prizadeta od eksplozij atomskih bomb. Sovjetski sindikat rudarjev je povabil v goste delegacijo angleških rudarjev in francoski socialisti so povabili delegacijo izraelske socialistične stranke »Mapaja«, naj jih obišče, da bi proučili možnosti sodelovanja med obema državama.

Kajpak ima vsak od teh obiskov svoj poseben namen. Vsekakor pa so to priložnosti, ko socialisti posameznih dežel izmenjajo izkušnje, vsklajujejo mnenja o mednarodnih vprašanjih, kar je le v korist miru, sodelovanja med narodi in napredku socialističnih idej v svetu.

Nasilje v Alžiru

Protidraginska demonstracija nemških delavcev v Hamburgu

USPEH ZAHODNONEMSKIH KOVINARJEV

LED JE PREBIT

To, kar ni uspelo osrednjemu vodstvu zahodnonemških sindikatov, se je posrečilo po dolgotrajnih pogajanjih sindikatu kovinarjev kljub trdemu odporu združenih delodajalcev in konservativnih političnih krogov. 31. oktobrom bo skrajšan delovni čas v kovinskih podjetjih Zahodne Nemčije na 45 ur tedensko. Istočasno so dosegli zvišanje plač za 8 %.

Zahodnonemški sindikalni tisk se je na široko razpisal o tem dogodku in ga proslavlja kot eno največjih zmag zahodnonemškega sindikalnega gibanja. Razumljivo je, da izražajo zadovoljstvo nad tem vsekakor pomembnim uspehom zlasti še, ker se centra za zahodnonemških sindikatov v zadnjem času ne more nič kaj pohvaliti s svojimi uspehi. Čez nekaj tednov bo namreč kongres DGB in bo torej zmaga kovinarjev na polnini praznino v poročilih osrednjega vodstva DGB.

Sindikati zahodnonemških kovinarjev je zahteval precej več, kot je dosegel. Zahteval je namreč, naj bi delovni čas skrajšali postopoma: letos na 45 ur, drugo leto na 42,5 in leta 1958 na 40 ur tedensko. Vse pa kaže, da se vodstvo ni bilo pripravljeno boriti do popolne zmage, marveč je soglašalo s sporazumom, dobro vedoč, da je s tem, da dosežejo 45 urni delovni teden, led prebit, da je sli veliko bolj kot za neposredno zmago, da delodajalci priznajo

RAZKOL FINSKE SOCIALNE DEMOKRACIJE

ZA IN PROTI DEBIROKRATIZACIJI

Najvišje vodstvo finske socialnodemokratske stranke se je razcepilo v dva tabora: na eni strani je predsednik stranke Emil Skug s še sedmimi člani izvršnega odbora, v »opoziciji« pa je prejšnji predsednik stranke in sedanji predsednik vlade Karl August Fagerholm s šestimi člani izvršnega odbora.

Za kaj gre? Pred dobrimi tremi tedni je sekretar partije Veino Leskinen v strankinem glasilu ostro napadel strankino politiko. To je bil začetek javnega spopada, čeprav so se kazala nesoglasja že ob sestavljanju sedanje finske vlade. Leskinen trdi, da ne izvirajo nesoglasja morda iz neenotnosti glede socialističnih idej, marveč da so različni pogledi na metode in politiko stranke. Gre za to, da je program, s katerim je stopila stranka v vladno skupno z agrarci, poln nasprotij in onemogoča pametno in koristno gospodarsko politiko. Stranko je treba v prvi vrsti reorganizirati, jo osvoboditi birokratizma in ukiniti veliko plačanih mest v stranki.

Predsednik stranke Skug mu je odgovoril, da lahko le članstvo samo sodi o tem in zahteva sklicanje kongresa stranke. Spor se je zaostрил še ob AIF (delavski športni zvezi) in so Skugovi pristajali zagovarjali mnenje, naj ta ostane takšna, karšna je, opozicija pa je bila za reorganizacijo na širih temeljih. Boj se bje torej v glavnem za ali proti reorganizaciji stranke in opozicija trdi, da je dovolj vlade Skugove »garde« in da je prišel čas, da v stranki zaveje nov veter. Današnje razmere v stranki so namreč take, da je razdeljena na več manjših skupin, od katerih vsaka voli svoje delegate v kongres, delegira člane v strankino vodstvo, vlado itd., kar ugledu in vplivu stranke vsekakor ni v prid.

Od izida boja obeh struj v finski socialni demokraciji je odvisen tudi njen nadaljnji razvoj, kar bo nedvomno vplivalo tudi na splošno politično usmerjenost te skandinavске dežele.

Zmaga delavcev ameriških jeklarn

Stavka delavcev ameriških jeklarn je končana. Trajala je 27 dni. Stavkalo je 650.000 delavcev, stavkokazov ni bilo. Delavci in delodajalci so se sporazumeli o novih delovnih pogodbah, ki bodo veljale tri leta. Delavske mezde bodo najprej povišali za 45,6 centov na uro, kasneje pa bodo vsakih šest mesecev uravnavali mezde z življenjskimi stroški. Delavcem so tudi odobrili premije za letni dopust. Obenem pa so delodajalci začeli širiti vesti, da bodo zaradi stavk in višjih delavskih mezd morali povišati ceno jeklu za približno 10 dolarjev tona, torej od 130 na 140 dolarjev.

Zaradi stavke se je proizvodnja v ameriški jeklarski industriji zmanjšala za 90%. Vsak teden stavke so ZDA izgubile

Stavka pristaniških delavcev v New Yorku

2 milijona ton jekla. Stavka pa je vplivala tudi na druge industrijske veje. Kakšnih 40% vseh ostalih ameriških industrijskih družb in podjetij je moralo zmanjšati proizvodnjo.

Zmaga ameriškega sindikata jeklarjev (pravzaprav je bil to kompromis, kajti sindikat je spet začel zahtevati, naj delavcem povišajo mezde za 63 centov na uro) ocenjujejo kot vzpodbudo za nove delavske zahteve in stavke po vseh Združenih ameriških državah.

Zakaj so stavkali italijanski kmetijski delavci

Nedavna stavka štirih milijonov italijanskih kmetijskih delavcev, dninarjev, splovinarjev in delavk na riževih poljih, je opozorila na težavne delovne in življenjske pogoje italijanskega kmečkega proletariata.

Ker ni zakonov, ki bi ščitili italijansko kmečko revščino pred izkoriščanjem veleposestnikov, si kmečka gospodstva prizadevajo, da bi z delovnimi pogodbami, ki jih sklepajo vsako leto, zagotovila sebi čimvečje dobičke, delavcem pa čimslabše delovne pogoje. Veleposestniki že nekaj let odklanjajo delavsko zahtevo, naj vskladijo njihove mezde s splošnim povečanjem življenjskih stroškov.

Stavka se je začela v Padski nižini, kjer so kmetijski delavci zahtevali, naj jim z novo delovno pogodbo povečajo mezde in družinske dodatke ter zagotovijo zdravniško pomoč za vse zaposlene in njihove družine. Delavcem so se pridružili tudi dninarji in so se zavzeli za takšne delovne pogodbe, ki bi jih vsaj malo zaščitile pred brezobzirnim izkoriščanjem.

Kmalu je zavrelo po vsej Italiji. V nekaj dneh je stavkalo 4 milijone kmetijskih delavcev, dninarjev in splovinarjev. Delodajalci pa se sploh niso hoteli pogajati. Upali so, da bodo lahko z intrigami razbili vrste stavkajočih, kot že tolikokrat doslej. Tokrat pa jim to ni uspelo. Vsi trije sindikati (komunistično-socialistični, demokratski in socialno-demokratski) so složno podprli zahteve stavkajočih.

Stavka se je začela zadnje dni pred žetvijo. Grozila je nevarnost, da bosta žito in riž ostala na polju. Delodajalci so morali popustiti. Pristali so na pogajanja, pri katerih sodeluje tudi zastopnik vlade.

Medtem je skupina komunističnih in socialističnih poslancev v parlamentu zahtevala, naj vlada takoj sprejme uredbo o povečanju družinskih dodatkov, o uvedbi starostnih in invalidskih pokojnin in o zagotovitvi zdravniški pomoči kmetijskim delavcem, dninarjem in splovinarjem.

Pogajanja med predstavniki kmetijskih delavcev, vlado in delodajalci, se še niso končala. Delavci so se vrnili na delo, toda pripravljene so, da vsak hip ponovno začno stavkati, če delodajalci in ministri ne bodo sprejeli njihovih upravičenih zahtev.

Stavka perujskega proletariata

V Limi, glavnem mestu Peruja, je zadnje dni junija stavkalo nad 100.000 delavcev, članov Združenih sindikatov in Federacije zasebnih delavcev. Tovarne in delavnice so bile zaprte, pred njimi so stale stavkovne straže. Tudi promet se ni odvijal normalno. Mnogi delavci avtobusnih podjetij so stavkali.

Sindikati so organizirali stavko v znak solidarnosti z bojem 400 delavcev Mednarodne (beri ameriške) petrolejske družbe za povišanje mezd.

Med stavko je prišlo do resnih spopadov med stavkajočimi delavci in stavkokazi ter policijo. Ranjenih je bilo kakih 60 ljudi. Samo v enem dnevu so delavci zažgali 13 avtobusov in uničili 30 tramvajev, ki so jih vozili stavkokazi.

Da bi strla stavko, je vlada za mesec dni ukinila državljanske svoboščine, prepovedala javna zborovanja in potovanja ter zaprla več sindikalnih voditeljev.

Delavci so se spet vrnili na delo, pomirili se pa niso. Razmere v katerih žive, so izredno težavne. Vlada je sicer sprejela nekaj njihovih zahtev, toda od obljub do dejanj je dolga pot.

Nedavna stavka v Limi je okrepila razredne organizacije perujskega proletariata, zbudila je mnoge delavce, ki do stavke niso sodelovali v delavskem gibanju. In to je njen uspeh.